

PASTORALA SFÂNTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE¹

**Preacuviosului cin monahal, Preacucernicului cler
și preaiubiților credincioși din Patriarhia Română,**

*Har, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi părințești binecuvântări!*

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
lubiți frați și surori în Domnul,*

Continuând tradiția începută în anul 2008, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2020 ca „Anul omagial al pastorației părinților și copiilor” și „Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români”, în Patriarhia Română.

Cele două teme, omagială și comemorativă, evidențiază două coordonate cu o importanță majoră în viața și activitatea bisericească. Pe de o parte, omagierea pastorației părinților și copiilor are ca scop cultivarea vieții creștine în familie și promovarea educației creștine în societatea contemporană.

Pe de altă parte, comemorarea filantropilor ortodocși români are ca scop promovarea filantropiei creștine astăzi, ca lucrare esențială în activitatea Bisericii, inclusiv prin identificarea marilor filantropi care, de-a lungul timpului, au susținut spiritual și material activitatea social-filantropică a Bisericii Ortodoxe Române.

¹ La prima Duminică a Postului Nașterii Domnului din anul 2020

Familia a ocupat întotdeauna un loc central în învățătura și viața creștină, fiind cadrul intim cel mai de preț pentru cultivarea iubirii conjugale, părintești, filiale și frățești. Atât Sfânta Scriptură, cât și Sfânta Tradiție ne oferă mărturie despre faptul că *familia este binecuvântare și icoană a iubirii lui Dumnezeu pentru umanitate, un spațiu sacru al lucrării harului dumnezeiesc, orientat spre viață și iubire eternă.*

În calitate de instituție umană fundamentală, familia a fost creată și binecuvântată de Dumnezeu în Rai, „... Dumnezeu i-a binecuvântat zicând: «Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți!»” (Facere 1, 27-28). De asemenea, familia a fost binecuvântată și cinstită de Mântuitorul Iisus Hristos prin prezența Sa la nunta de la Cana Galileii (cf. Ioan 2, 1-11), unde a săvârșit minunea transformării apei în vin, arătând astfel valoarea sfântă a familiei conjugale pentru viața Bisericii.

Familia, binecuvântată de Dumnezeu spre a cultiva iubirea reciprocă și a da naștere copiilor, este izvor de viață sfântă pentru fiecare popor și pentru întreaga umanitate. În familie, relația părinți-copii se înțelege mai ales din perspectiva relației omului cu Dumnezeu.

Copiii nu se nasc doar pentru o viață terestră, ci se nasc și ca să poată deveni, prin Botez, fi ai lui Dumnezeu după har (Ioan 1, 12-13) și să dobândească viața veșnică prin credință și fapte bune.

De aceea, familia a fost numită adesea „mica biserică” sau „biserica de acasă” (ecclesia domestica), tocmai pentru caracterul ei comunitar și atmosfera de sfințenie pe care trebuie să o cultive.

În familie, copilul învață ce înseamnă dragostea părintească, învață să vorbească, învață să se roage, învață credința în Dumnezeu și tot aici, în familie, el învață dărnicia sau generozitatea.

Sfântul Ioan Gură de Aur amintește că, pentru a fi părinte, nu este de ajuns să dai naștere la copii, ci trebuie să le oferi și educație. În acest sens, Sfântul Ioan îndeamnă „să ne străduim să-i învățăm pe copii noștri virtutea și să chemăm peste ei binecuvântarea lui Dumnezeu, pentru că aceasta este cea mai mare bogăție, care sporește în fiecare zi bogăția noastră. Nimic nu-i egal cu virtutea, nimic nu-i mai puternic decât ea”[1].

Din nefericire, mutațiile și transformările din ultimele secole au condus la o slăbire a rolului și a importanței familiei în societate.

În lumea de azi, părinții și copiii trăiesc într-o realitate secularizată și confuză din punct de vedere spiritual; ei se confruntă cu multiple provocări și crize, precum: îndepărtarea de valorile tradiționale, sărăcia, șomajul, alcoolul, infidelitatea, divorțul, nesiguranța zilei de mâine, instabilitatea și dezorientarea, înstrăinarea reciprocă, migrația, conflictele personale etc.

În acest context, în care sunt propuse „modele” străine de valorile creștine, este necesar să afirmăm cu tărie sfințenia căsătoriei, solidaritatea în familie și între familii, demnitatea maternității, a paternității, a filiației și a fraternității, ca daruri ale iubirii lui Dumnezeu, ce trebuie cultivate în comuniune de iubire și coresponsabilitate.

Cunoscând provocările actuale la adresa familiei creștine, preoții ortodocși sunt îndemnați să ajute personal, dar și să încurajeze pe credincioșii mireni să sprijine material și spiritual familiile numeroase, familiile monoparentale sau familiile aflate în situații dificile, inclusiv prin activități de formare religio-morală a copiilor din comunitate.

În scopul dezvoltării unei educații temeinice pentru viață binecuvântată, Biserica trebuie să îndrume în primul rând părinții să acorde mai mult timp educației copiilor, întrucât caracterul copiilor se formează nu numai prin vorbe și sfaturi, ci și prin viața și exemplul părinților. Clement Alexandrinul amintește că „o căsătorie fericită nu trebuie judecată nici după bogăție, nici după frumusețe, ci după împlinirea virtuții”[2], adică după calitatea vieții spirituale a familiei.

Părinții sunt chemați să trăiască viața creștină prin rugăciune și fapte bune, dar și să cultive iubirea și dărnicia în familie, după chipul iubirii milostive a Preasfintei Treimi, astfel încât familia să fie mereu izvor de iubire și de bucurie pentru copii.

În egală măsură, părinții sunt chemați să ocrotească viața încă de la zămislire și să îi învețe pe copii să prețuiască sănătatea ca dar al lui Dumnezeu, ce trebuie apărat și cultivat cu responsabilitate.

În anul 2020, Biserica Ortodoxă Română îi comemorează pe filantropii ortodocși români. Între virtuțile distincte ale poporului român, *cultura dărniceiei, a dăruirii sau a omeniei* reprezintă o moștenire importantă a valorilor și normelor care au modelat spiritualitatea și cultura neamului românesc.

Rodirea Evangheliei iubirii smerite și milostive a lui Hristos în spiritualitatea poporului român a condus la manifestarea iubirii față de Dumnezeu și de aproapele în forme concrete, exprimate fie individual și spontan, fie instituțional și sistematic.

Biserica Ortodoxă Română îi pomenește cu recunoștință pe toți cei care s-au străduit, de-a lungul istoriei, să dezvolte cultura creștină a dărniceiei. Printr-un asemenea efort, ierarhi, preoți și diaconi, monahi și mireni au contribuit pilduitor la organizarea lucrării social-filantropice a Bisericii în mijlocul poporului român.

În mod deosebit, evocăm numele unor evlavioși și darnici domnitori români, precum Sfântul Neagoe Basarab (1512-1521), ctitorul bolniței (cămin pentru bolnavi) de la Mănăstirea Bistrița, Sfântul Constantin Brâncoveanu (1688-1714), ctitorul bolniței de la Mănăstirea Brâncoveni, domnitorul Grigorie II Ghica, fondatorul spitalului Mănăstirii Sfântul Pantelimon de lângă București (1757).

În Moldova, Sfântul Voievod Ștefan cel Mare a construit bolnițele de la Putna și Pătrăuți, domnitorul Constantin Racoviță Cehan a avut inițiativa întemeierii spitalelor lor Sfântul Proroc Samuil din Focșani și Precista din Roman, iar Grigorie al V-lea a întemeiat ospiciul Galata din Iași, toate acestea fiind în grija unor așezăminte monahale.

O valoroasă activitate filantropică a fost desfășurată și de către ierarhii Bisericii noastre. În Țara Românească s-au evidențiat Sfântul Mitropolit Antim Ivireanul (1708-1716) care, în Așezământul Mănăstirii Antim, a prevăzut sume pentru educația copiilor săraci, pentru înmormântarea sărmanilor, miluirea săracilor, găzduirea străinilor etc.; Mitropolitul Grigorie al II-lea, alături de domnitorul Alexandru Ipsilanti, a fost întemeietorul primului așezământ pentru orfani din Țara Românească; Sfântul Ierarh Calinic, starețul Mănăstirii Cernica (1818-1850) și Episcop al Râmnicului (1850-1868), supranumit de popor „vindecătorul bolnavilor și miluitorul săracilor”, a ctitorit bolnița din ostrovul Sfântul Gheorghe de la Mănăstirea Cernica; Mitropolitul Nifon Rusăilă (1850-1875) a înființat Seminarul Nifon din București, care oferea numeroase burse de studiu elevilor săraci și eminenți (1875).

Moldova a cunoscut o bogată activitate de binefacere în special în timpul Mitropolitului Anastasie Crimca, ctitorul bolniței de la Dragomirna (1602) și al unui spital în Suceava (1619), precum și în vremea Mitropolitul Veniamin Costachi (1803-1808, 1812-1821, 1823-1842), care și-a lăsat toate bunurile moștenire spre a fi folosite în scopuri filantropice; de asemenea, s-au remarcat Sfântul Mitropolit Iosif Naniescu cel Milostiv (1875-1902) și Episcopul Ioanichie Hasan al Romanului (1747-1769), fondatorul bolniței de lângă biserica Precista Mare din Roman.

Cel mai de seamă ierarh filantrop al Transilvaniei a fost Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna (1864-1873), care s-a îngrijit permanent de ajutorarea elevilor săraci și silitori la învățătură. De asemenea, Mitropolitul Vasile Lăzărescu (1947-1962) a contribuit substanțial la zidirea Catedralei mitropolitane din Timișoara, a acordat ajutoare materiale românilor din Basarabia și Transnistria și i-a sprijinit financiar pe românii asupriți de regimul comunist, iar Mitropolitul primat Miron Cristea (1919-1925), viitorul Patriarh al României (1925-1939), a inițiat înființarea unui Seminar pentru orfanii de război, la Câmpulung-Muscel.

Împreună cu domnitorii și ierarhii amintiți, numeroși filantropi mireni s-au evidențiat de-a lungul timpului prin fapte de binefacere generoase.

Întreaceștia, senumărăspătarul Mihail Cantacuzino (1640-1716), ctitorul Mănăstirii și Spitalului Colțea din București, Safta Brâncoveanu (1776-1857), ctitorul Spitalului Brâncovenesc din București, Clucerul Gheorghe Boldescu (1775-1845) din Ploiești, Theodor Balș (1790-1867) din Darabani, Moldova, Anastasie Bașotă (1796-1869) din Botoșani, Emanuil Gojdu (1802-1870) din Oradea, Alexandru Mocioni (1841-1909) și Emanuil Ungurianu (1846-1929) din Timișoara, Vasile Stroescu (1845-1926) din Basarabia, Familia Golescu, Hagi Pop (†1808) și Alexandru Lebu (1835-1918) din Sibiu, Vasile Adamachi (1817-1892) din Iași, Stroe Belloescu (1838-1912) din Câmpina, Iorgu Dumitrescu (1851-1934) din Răcari, Teodor Stănescu (1868-1915) din București, Anastase Simu (1854-1935) din Brăila, Elena Dalles (1849-1921) din

Giurgiu, Dumitru Seceleanu (1857-1932) din Buzău, și alții ale căror chipuri și activități au fost evidențiate pe parcursul Anului comemorativ al filantropilor ortodocși români, atât prin reportajele, documentarele și materialele difuzate de Televiziunea și Radio TRINITAS sau publicate în cotidianul religios Lumina, cât și în cadrul diverselor acțiuni comemorative organizate de eparhii.

În secolul XX, în România, activitatea filantropică instituțională a Bisericii a fost brutal întreruptă, pentru aproape o jumătate de veac, odată cu instalarea regimului comunist (1946-1989), tocmai în perioada când cea mai populară temă era chiar asistența socială.

Aflată sub prigoana comunistă, Biserica a fost nevoită să-și exercite doar misiunea ei sacramentală, liturgică și pastorală, fără să desfășoare activități social-filantropice instituționale și fără să i se permită o prezență activă în societate.

Abia după anul 1989, când cultele religioase au primit libertatea reală de organizare și slujire în societatea românească, vechea tradiție filantropică a Bisericii a revenit în actualitate. Astăzi Biserica Ortodoxă Română contribuie în mod sistematic și substanțial la alinarea suferințelor oamenilor, atât prin lucrarea liturgică, duhovnicească și pastorală, cât și prin lucrarea de asistență socială și filantropică.

În prezent, Biserica Ortodoxă Română deține un spital (102 paturi, 2 săli operație, ATI, laborator analize), 20 de centre medico-sociale, 55 de centre de servicii de îngrijire și asistență la domiciliu, 3 centre de recuperare neuromotorie (tip ambulatoriu), 3 centre pentru îngrijiri paliative, un serviciu de ambulanță și 49 de cămine pentru persoane vârstnice.

Astfel, opera social-filantropică a Bisericii este inspirată din lucrarea filantropică, vindecătoare, sfințitoare și mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos și are, totodată, o profundă dimensiune pastorală, exprimând o credință lucrătoare prin iubire darnică și contribuind la cultivarea comuniunii cu Dumnezeu și cu semenii, adică la dezvoltarea unei culturi a dărniciiei sau a generozității.

Iubiți frați și surori în Domnul,

Postul Nașterii Domnului, care începe astăzi, este, în primul rând, o perioadă de pregătire spirituală, de sfințire a sufletului și a trupului nostru, prin Spovedanie și Împărtășanie. Totodată, este și un prilej de întărire a comuniunii, de înțajutorare și de fapte de milostenie, care sunt roade ale dreptei credințe, expresii concrete ale iubirii noastre smerite față de Dumnezeu și de oameni.

Traversăm o perioadă extrem de dificilă privind sănătatea și chiar viața noastră și a persoanelor dragi nouă. Mulți dintre români sunt încercați de noua epidemie. Prin urmare, este mare nevoie de mai multă rugăciune, de solidaritate și ajutorare frățească.

De aceea, este necesar să transformăm această perioadă de criză medicală într-o perioadă de întărire în credință, prin rugăciune, și de sporire a dragostei noastre față de semenii, prin fapte bune, pentru a mărturisi „cu vrednicie și cu dreptate” Evanghelia iubirii lui Hristos.

În acest sens, ne adresăm preoților și credincioșilor Sfintei noastre Biserici cu îndemnul părintesc de a se organiza, la parohii, mănăstiri, protopopiate și la centrele eparhiale, pentru a veni în ajutorul celor aflați în suferință și în lipsuri, familiilor sărace, familiilor cu mulți copii, bătrânilor și persoanelor singure, fără copii sau rude, cu precădere celor care locuiesc în mediul rural.

Având încredințarea că veți arăta și în acest an dărnicie creștină și veți răspunde cu dragoste chemării noastre părintești în această lucrare sfântă de binefacere și ajutorare, vă mulțumim pentru generozitatea arătată în anii precedenți și vă reamintim cuvintele Domnului Iisus Hristos: „*Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui*” (Matei 5, 7).

În încheiere, exprimăm recunoștință și prețuire față de toți cei care sprijină activitățile pastorale, educaționale și social-filantropice ale Bisericii Ortodoxe Române, precum și față de toți ortodocșii români milostivi sau darnici. Îi îndemnăm să continue cu multă râvnă și bucurie lucrarea lor generoasă și folositoare, spre slava Preasfintei Treimi și spre binele poporului român.

Cu multă prețuire, vă îmbrățișăm părintește și vă împărtășim binecuvântarea apostolică: „*Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!*” (2 Corinteni 13, 13).

† DANIEL

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei și
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† Teofan, Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei	† Laurențiu, Arhiepiscopul Sibiului și Mitropolitul Ardealului
† Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului	† Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei
† Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului	† Petru, Arhiepiscopul Chișinăului, Mitropolitul Basarabiei și Exarh al Plaiurilor
† Iosif, Arhiepiscopul Ortodox Român al Europei Occidentale și Mitropolitul Ortodox Român al Europei Occidentale și Meridionale	† Serafim, Arhiepiscopul Ortodox Român al Germaniei, Austriei și Luxemburgului și Mitropolitul Ortodox Român al Germaniei, Europei Centrale și de Nord
† Nicolae, Arhiepiscopul Ortodox Român al Statelor Unite ale Americii și Mitropolitul Ortodox Român al celor două Americi	† Nifon, Mitropolit onorific, Arhiepiscopul Târgoviștei și Exarh Patriarhal
† Teodosie, Arhiepiscopul Tomisului	† Calinic, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților
† Irineu, Arhiepiscopul Alba-Iuliei	† Varsanufie, Arhiepiscopul Râmnicului
† Ioachim, Arhiepiscopul Romanului și Bacăului	† Calinic, Arhiepiscopul Argeșului și Muscelului
† Ciprian, Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei	† Casian, Arhiepiscopul Dunării de Jos
† Timotei, Arhiepiscopul Aradului	† Ignatie, Episcopul Hușilor
† Lucian, Episcopul Caransebeșului	† Sofronie, Episcopul Ortodox Român al Oradiei
† Iustin, Episcopul Ortodox Român al Maramureșului și Sătmarului	† Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei
† Antonie, Episcopul de Bălți	† Veniamin, Episcopul Basarabiei de Sud
† Vincențiu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor	† Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei

† Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului	† Ambrozie, Episcopul Giurgiului
† Sebastian, Episcopul Slatinei și Romanaților	† Visarion, Episcopul Tulcii
† Petroniu, Episcopul Sălajului	† Gurie, Episcopul Devei și Hunedoarei
† Daniil, Episcopul Daciei Felix	† Siluan, Episcopul Ortodox Român al Ungariei
† Siluan, Episcopul Ortodox Român al Italiei	† Timotei, Episcopul Ortodox Român al Spaniei și Portugaliei
† Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord	† Mihail, Episcopul Ortodox Român al Australiei și Noii Zeelande
† Ioan Casian, Episcopul Ortodox Român al Canadei	† Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar Patriarhal
† Ieronim Sinaitul, Episcop-vicar Patriarhal	† Timotei Prahoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor
† Ilarion Făgărașanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului	† Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului
† Paisie Lugojeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei	† Marc Nemțeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale
† Sofian Brașoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Germaniei, Austriei și Luxemburgului	† Damaschin Dorneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților
† Emilian Crișanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului	† Timotei Sătmăreanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmăruului
† Atanasie de Bogdania, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei	† Teofil de Iberia, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei

[1] Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilii la Facere, în colecția PSB, vol. XXII, EIBMBOR, București, 1989, p. 329

[2] Clement Alexandrinul, Stromata a IV-a, în colecția PSB, vol. V, EIBMBOR, București, 1982, p. 290.

CUVÂNT PASTORAL LA ÎNCEPUTUL POSTULUI CRĂCIUNULUI 2020

† IOAN
Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului

Cu ajutorul bunului Dumnezeu am ajuns și în acest an, deosebit de greu pentru întreaga societate, la postul premergător slăvitului praznic al Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Acest post de șase săptămâni, numit și „al Crăciunului”, este atestat în scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii noastre dreptslăvitore încă din secolul IV. De la Fericitul Augustin și Sfântul Leon cel Mare ne-au rămas câteva predici dedicate acestui post și pregătirii duhovnicești pentru praznicul Nașterii Domnului, predici în care este numit „postul din luna a zecea”. Părinții Bisericii ne învață că acest post, mai puțin aspru, este un post al bucuriei și ne amintește de patriarhii și dreptii Vechiului Testament care au petrecut timp îndelungat în post și rugăciune, în așteptarea și nădejdea venirii lui Mesia – Izbăvitorul.

Pentru noi acest post este o perioadă specială de pregătire sufletească și trupească ca să-L primim, cu vrednicie, pe Fiul lui Dumnezeu născut în peștera din Betleem din Sfânta Fecioară Maria. Această naștere minunată este punctul în care veșnicia se intersectează cu istoria, momentul în care Dumnezeu cel milostiv îmbrățișează firea omenească, o curăță, o sfințește și o desăvârșește. Prin venirea lui Hristos în lume, omul are posibilitatea dobândirii unei vieți noi.

Nașterea Domnului este un eveniment care a binecuvântat istoria neamului omenesc. Venirea și închinarea magilor, ca mesageri ai întregii omeniri, în fața Pruncului din ieslea Betleemului, este o chemare

la unitate, comuniune și împreună-lucrare – un mesaj atât de necesar într-o societate dezbinată.

Vă îndemn, aşadar, iubiții mei fii duhovnicești, să străbatem împreună această cale a postului Nașterii Domnului cu pace și bucurie. Să ne curățim sufletele prin post, rugăciune și prin Tainele Spovedaniei și Împărtășaniei.

Să nu uităm, mai ales în aceste zile de încercare, fapta cea bună și să ne îngrijim, cu dragoste frățească de cei aflați în suferințe, de cei singuri, bolnavi și neajutorați, și mai ales de frații și surorile noastre din spitale.

Vă îndemn, de asemenea, să ne rugăm pentru cadrele medicale care, cu multă dragoste și jertfelnicie, îngrijesc pe cei aflați pe patul de suferință.

În acest fel urmăim cuvântul lui Dumnezeu care, prin cuvintele proorocului Isaia, „evangelistul” Vechiului Testament, ne spune că postul bineplăcut lui Dumnezeu presupune, pe lângă rugăciune și nevoiță personală, lepădarea de egoism și aplecarea spre confrății care se confruntă cu multe lipsuri materiale: „Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine.” (Isaia 58, 7).

Urmând acestor îndemnuri creștinești, avem nădejdea că Pruncul Hristos se va sălășlui și în Betleemul inimii noastre, în casa sufletului nostru pe care am pregătit-o prin rugăciune, post, iertare și milostenie.

PS: În această perioadă a postului Nașterii Domnului, în toate bisericile și mănăstirile din eparhia Timișoarei se vor organiza colecte pentru strângerea de fonduri care se vor îndrepta spre frații noștri aflați în suferință.

MEDITAȚII ÎN VREMEA BISERICILOR GOALE (V)

† DANIIL
Episcopul Daciei Felix

Antihrist și pânza lui de păianjen: „În privința venirii Domnului nostru Iisus Hristos și a adunării noastre împreună cu El, vă rugăm, fraților, să nu vă clintiți degrabă cu mintea, nici să vă spăimântați - nici de vreun duh, nici de vreun cuvânt, nici de vreo scrisoare ca pornită de la noi, cum că ziua Domnului a și sosit. Să nu vă amăgească nimeni, cu nici un chip; căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credință și nu se va da pe față omul nelegiurii, fiul pierzării, potrivnicul, care se înalță mai presus de tot ce se numește Dumnezeu, sau se cinstește cu închinare, așa încât să se așeze el în templul lui Dumnezeu, dându-se pe sine drept Dumnezeu. Nu vă aduceți aminte că, pe când eram încă la voi, vă spuneam aceste lucruri? Și acum știți ce-l oprește, ca să nu se arate decât la vremea lui. Pentru că taina fărădelegii se și lucrează, până când cel care o împiedică acum va fi dat la o parte. Și atunci se va arăta cel fără de lege, pe care Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale. Iar venirea aceluia va fi prin lucrarea lui satan, însoțită de tot felul de puteri și de semne și de minuni mincinoase, și de amăgiri nelegiuite, pentru fiii pierzării, fiindcă ei n-au primit iubirea adevărului, ca ei să se mântuiască. Și de aceea,

Dumnezeu le trimite o lucrare de amăgire, ca ei să creadă minciunii, ca să fie osândiți toți cei ce n-au crezut adevărul, ci le-a plăcut nedreptatea. Iar noi, fraților, iubiți de Domnul, datori suntem totdeauna să mulțumim lui Dumnezeu pentru voi, că v-a ales Dumnezeu dintru început, spre mântuire, întru sfințirea duhului și întru credința adevărului, la care v-a chemat prin Evanghelia noastră, spre dobândirea slavei Domnului nostru Iisus Hristos. Deci, dar, fraților, stați neclintiți și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră. Însuși Domnul nostru Iisus Hristos și Dumnezeu Tatăl nostru, Care ne-a iubit pe noi și ne-a dat, prin har, veșnică mângâiere și bună nădejde, să mângâie inimile voastre și să vă întărească, la tot lucrul și cuvântul bun.” (II Tesaloniceni 2, 1-17).

Încă din Dimineața sfântă și unică a Învierii Domnului și Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, diavolul sau duhul lui Antihrist a început și a încercat să țeară o pânză de păianjen (cf. Isaia 59, 5), prin care să împiedice și să întârzie răspândirea și propovăduirea în lume a adevărului fundamental, incontestabil și atotstrălucitor al creștinismului, care este Învierea Domnului, astfel: „Iată unii din strajă, venind în cetate, au vestit arhierilor toate cele întâmplare. Și, adunându-se ei împreună cu bătrânii și

ținând sfat, au dat bani mulți ostașilor, zicând: Spuneți că ucenicii Lui, venind noaptea, L-au furat pe când noi dormeam; și de se va auzi aceasta la dregătorul, noi îl vom îndupleca și pe voi vă vom face fără grijă. Iar ei, luând arginții, au făcut precum au fost învățați. Și s-a răspândit cuvântul acesta între iudei, până în ziua de azi.” (Matei 28, 15-11).

Duhul lui Antihrist sau „tatăl minciunii” (Ioan 8, 44), care pe baza mărturiilor mincinoase i-a împins pe iudei și pe romani să-L răstignească pe „Domnul slavei” (I Corinteni 2, 8), i-a mituit pe soldați cu arginți, ca și pe Iuda, să mintă cu privire la Învierea Domnului. Alte noduri din pânza de păianjen a lui Antihrist au mai fost, în Faptele Apostolilor, Simon magul, Elimas vrăjitorul, Dimitrie argintarul, arhiereul Anania; iar din Epistole: Figel și Ermogen, Alexandru arămarul sau Diotref; și din Apocalipsă, Izabela din Tiatira. Pânza de păianjen a lui Antihrist a dus la uciderea Sfântului Arhidiacon Ștefan cu pietre și la tăierea capului Sfântului Apostol Iacob cu sabia, din porunca lui Irod. Pânza de păianjen a lui Antihrist a dus la martiriul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, pe vremea lui Nero, a Sfântului Ignatie al Antiohiei, a Sfântului Policarp al Smirnei, a Sfântului Ciprian al Cartaginei, a Sfinților Mari Mucenici Gheorghe și Dimitrie și a tuturor celorlalți. Pânza de păianjen a lui Antihrist este țesătura celor zece persecuții romane împotriva Bisericii, de la jumătatea sec. I, până la Edictul de la Mediolan din anul 313.

Pânza de păianjen a lui Antihrist a țesut toate ereziile primelor veacuri creștine, culminând cu gnosticismul, arianismul, macedoneanismul, nestorianismul, monofizitismul, monotelismul și iconoclasmul. Pânza de păianjen a lui Antihrist a dus la Schisma cea Mare din anul 1054, dintre Răsăritul ortodox și Apusul eterodox; acesta din urmă, sfâșiindu-se, de sus până jos, precum catapeteasma templului, prin Reforma din anul 1517. Pânza de păianjen a lui Antihrist a țesut asupra lumii creștine puzderia de confesiuni, denominațiuni, culte,erezii și secte, care sfâșie „cămașa necusută de mână” (cf. Ioan 19, 23) a Bisericii lui Hristos, în bucăți și în bucățele, până în ziua de astăzi, spre întristarea Duhului Sfânt. Duhul lui Antihrist își țese astăzi pânza de păianjen peste întreaga lume, peste umanitate, peste societate, peste țări, peste popoare, peste continente. Duhul lui Antihrist își țese pânza de păianjen peste mințile oamenilor, prin praful gândurilor rele, prin firele subtile ale ideilor și învățăturilor greșite, prin manipularea lucrată de o parte a mass-mediei, audio, video și scrisă; prin vești despre vaccinuri și zvonuri despre cipuri (cf. Matei 24, 6) și așa mai departe. Toate acestea nu sunt decât lovituri neputincioase de artilerie antihristică împotriva zidurilor profetice, turnurilor apostolice și meterezelor patristice de neclătinat ale Bisericii lui Hristos, „pe care nici porțile iadului nu o vor birui” (Matei 16, 18), pentru că „este stâlpul și temeliala adevărului” (I Timotei 3, 15). Este suficientă lopata lui Hristos din aria predicii Sfântului Ioan Botezătorul (Matei 3, 12); este de ajuns biciul de ștreanguri al lui Hristos ridicat împotriva vânzătorilor din templu (Ioan 2, 14-16) sau blestemarea și uscarea pe loc a smochinului neroditor (Matei 21, 19-20; Marcu 11, 13-14 și 20-22), pentru ca toate aceste pânze de păianjen să fie măturate, sfâșiate risipite și arse prin „sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu” (Efeseni 6, 17).

Iar când urzitorul tuturor acestor pânze de păianjen demonice, abia sesizabile, se va arăta în trup și va lucra pe față, „Domnul Iisus îl va uide cu suflarea gurii Sale și-l va nimici cu strălucirea venirii Sale” (II Tesaloniceni 2, 8). Prin urmare, centrul Eshatologiei este A Doua Venire a Domnului, învierea morților și Judecata de Apoi și nicidecum venirea, arătarea sau lucrarea lui Antihrist în lume, împotriva lui Hristos și a Bisericii Sale și care nu va avea nici o putere asupra creștinilor, decât aceea care-i va fi dată și îngăduită de sus, precum a zis Mântuitorul înaintea lui Pilat: „N-ai avea nici o putere asupra Mea, dacă nu ți-ar fi fost dată de sus.” (Ioan 19, 11). Precum Nabucodonosor i-a aruncat – nu fără știrea și îngăduința lui Dumnezeu – pe cei trei tineri în cuptorul Babilonului, pentru că nu s-au închinat chipului antihristic ridicat în valea Dura (Daniel 3, 1-33); tot astfel Antihrist îi va arunca pe cei din urmă creștini, sfinți și drepti, în cel din urmă și în cel mai mare cuptor al Babilonului; dar de această dată nu îngerul Domnului, ci înșși Sfinții Ilie și Enoh vor veni din cer și-i vor întări pe aceștia, cu prețul vieții și cu învierea lor (Apocalipsă 11, 3-13), în credința ortodoxă cea adevărată.

„Lumea se clatină și noi creștinii ne bucurăm pentru că lumea se clatină, pentru că sunt pe lume semnele apropiării celei de A Doua Veniri a lui Hristos!” (Părintele Arsenie Boca).

Antihrist este întâiul între cei de-a stânga Dreptului Judecător, pentru că refuză atât Învierea cea de a treia zi și Revelația din Sinedriu, cât și descoperirea de pe drumul Damascului și Revelația din insula Patmos.

Așadar: „Precum se stinge fumul”, se va stinge și pânza de păianjen a lui Antihrist, iar el se va topi, „precum se topește ceara de la fața focului” Dumnezeirii – cu toate virusurile, vaccinurile și cipurile lui!

*

Decebal al II-lea (o viziune literară): În piciorul de piatră romană al Sfintei Mese a vechii biserici ortodoxe aflată cândva în partea de răsărit-miazăzi din satul cu numele de fiu al Hațegului – piatră romană din marmură de Bucova, care acum odihnește în grădina Ulpia Christiana, înspre dudul lui Zaheu înclinat spre răsărit, în timp ce tabla Sfintei Mese cu rozeta sculptată în trunghi treimic, întâmpină astăzi pe toți credincioșii și pelerinii la intrare în străvechea biserică de la Densuș –, Îngerul păzitor al Daciei inspiră și ascunde pergamentul tainic scris cu litere de foc, al unei viziuni profetice despre Decebal al II-lea, cel din urmă conducător politic, militar și spiritual al Daco-Romaniei, care va veni împlinindu-și rostul providențial de rege-monah, mai înainte de sfârșitul sfârșitului lumii, în spațiul străvechi și actual românesc. Îngerul păzitor al Daciei puse și ascunde în piciorul Sfintei Mese pergamentul profetic despre Decebal al II-lea, în chiar noaptea de dinaintea celei dintâi Sfinte și dumnezeiești Liturghii, săvârșită pe Sfânta Masă din piatră romană, (aflată acum la Densuș), de către cei doi mari necunoscuți: arhiereul locului și preotul satului, în urmă cu mai multe veacuri, la sfințirea bisericii. Prin fiecare ridicare a mâinilor, invocare a Duhului Sfânt și Epicleză euharistică, săvârșite în biserică, pergamentul profetic se ascunde tot mai mult în piatră, pregătindu-și astfel dezvăluirea în vremurile și în zilele noastre, odată cu mutarea sfintei pietre în Grădina Ulpia Chirstiana, de pe malul stâng al Galbenei.

Astfel, descifrând pergamentul vizionar din piatră, aflăm că Decebal al II-lea se va naște dintr-un tată roman de la Ulpia Traiana și o mamă dacă, din zona munților Cetăților Dacice, într-o zi de 29 februarie. Decebal al II-lea va fi botezat în apa ce izvorăște din peștera Cioclovina, primind numele marelui rege dac de altădată. Va învăța să meargă pe malurile râului Sargeției; se va ruga spre răsăritul munților Parâng și va avea drept învățători și măștrii vârfurile și culmile munților Retezat. De mic copil va merge la Mănăstirea Prislop și va fi călugărit, fără să i se mai schimbe numele, în străvechea biserică de la Densuș. De tânăr va învăța să mânuiască „sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu” și va învăța să tragă cu arcul Rugăciunii lui Iisus, din minte. Va alerga împreună cu caii sculptați în piatră din aceeași biserică de la Densuș, va îmblânzi prin iubire și va astupa prin credință, gurile leilor de pe acoperișul aceleiași biserici. Va învăța să citească în pietre, în nori, în vânturi și în stele, în izvoare, în râuri și în furtuni. Va descifra fulgerele și va tâlculi tunetele. Va crește sub povața bătrânului preot Deceneu al XXIV-lea și va învăța istoria neamului și a Bisericii, mergând în pelerinaje la biserici, mănăstiri, catedrale, cetăți și monumente. Înspre sfârșitul vieții va fi contemporan o vreme cu Antihrist și cu Sfinții Ilie și Enoh, veniți a doua oară pe pământ ca să-i întărească pe creștini în credință. De la Constantinopol va primi în dar Crucea Sfântului Apostol Andrei, iar de la Roma, capul lui Decebal, în raclă argintată și aurită, pe care le va așeza și înălța în Schitul ortodox de pe necunoscutul munte Kogaionon.

Decebal al II-lea se va face cunoscut în popor încă din tinerețile lui de monah și îndrumător și pustnic viețuitor. De aceea, în cel mai greu moment istoric și existențial al neamului său, oamenii din poporul lui îl vor proclama și aclama, împotriva voinței sale, drept rege și conducător al lor, „de la Nistru pân’ la Tisa”, cu titlul de „Decebal al II-lea”.

Decebal al II-lea, Rex et Monachus va întruchipa în sine și va exprima, virtuțile și calitățile tuturor conducătorilor de peste veacuri ai Daco-Romaniei: curajul și dârzenia lui Decebalus per Scorillo, neînfricarea lui Traian, statornicia lui Glad, Menumorut și Gelu, înțelepciunea lui Mircea cel Bătrân, curajul și spiritul ctitoricesc al Sfântului Ștefan cel Mare, vitejia lui Mihai Viteazul, neînfricarea în fața morții a Sfântului Constantin Brâncoveanu, eroismul lui Horia, Cloșca și Crișan, dragostea de neam al lui Avram Iancu, sacrificiul celor de la Cotul Donului și toate celelalte nestemate morale și spirituale ale fiilor de frunte ai neamului său. Decebal al II-lea va domni fără să stăpânească și va conduce fără să poruncească. Nu va scoate niciodată sabia de fier, pentru că în mână va avea sabia de foc. Nu se va teme de săgețile vrăjmașilor, pentru că va avea pe cap „coiful mântuirii”, iar lancea dușmanilor neamului se va lovi și nu va străpunge „pavăza credinței”. Pe pieptul lui va fi mereu „platoșa dreptății” Neamului, iar pe trupul Daco-Romaniei va încinge brâul Adevărului lui Hristos și al Bisericii Sale. De aceea, nu se va teme „de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul ce umblă în întuneric, de molima ce bânuie întru amiază”. Pentru că, vor cădea dinspre latura sa o mie, și zece mii de-a dreapta sa, iar de el, răul, boala sau moartea nu se vor apropia. (cf. Psalmul 90, 5-7).

Regele-monah Decebal al II-lea va avea putere spirituală de la Regele regilor – Hristos-Domnul, încât cei ce vor vrea să-l prindă și să-i facă rău, vor cădea cu fața la pământ înaintea lui, precum ostașii veniți în grădina Ghetsimani, ca să-l prindă pe Mântuitorul. Decebal al II-lea nu va purta războaie, pentru că va fi iscusit în „războiul nevăzut” al minții. El își va apăra țara și poporul, cu cuvântul, cu rugăciunea și cu verticalitatea de Coloană a Infinitului. Masa Tăcerii îi va fi prestol, iar Catedrala Mântuirii Neamului,

templu. Sfinxul din Carpați îi va fi duhovnic, iar Lacul Bucura, oglindă a sufletului. Coroana lui de rege va fi împletită din douăsprezece stele, având pe frunte Crucea lui Hristos. Constituția vremurilor și a domniei lui va fi Cartea Cărților, adică Sfânta și dumnezeiasca Scriptură, steagul lui va fi curcubeul legământului lui Dumnezeu cu Noe, iar trâmbițele de aur ale oștirii lui, vor fi clopotele tuturor bisericilor. Floarea de Colț va fi stema și pecetea lui, iar capitolul 13 din Epistola I-a către Corinteni, va fi Imnul lui Național. Pe Sceptrul lui vor fi încrustate Fericitările, iar Predica de pe Munte va fi dăltuită pe cerul Daciei prin fiecare răsărit de soare.

Decebal al II-lea va domni 70 de ani, păstrând și atârând Daco-Romania numai de Hristos. Decebal al II-lea nu va gusta moartea. La vârsta lui patriarhală de o sută de ani, după ce va fi văzut multe și va fi trecut prin multe, îngenuncheat înaintea piciorului de piatră al Sfintei Mese, păstrător al pergamentului cu privire la sine, Decebal al II-lea va fi răpit în nori, ca să întâmpine pe Domnul în văzduh, împreună cu toți cei vii, care vor fi rămas, până în ziua celei de-a Doua Veniri a lui Hristos. (cf. I Tesaloniceni 4, 15-17).

*

Exercițiu de teologhisire: „Și m-am sârguit în inima mea să cercetez și să iau aminte cu înțelepciune la tot ceea ce se petrece sub cer...” (Ecclesiast 1, 13).

În virtutea cuvântului înțeleptului Solomon din Ecclesiast, credem că teologul creștin ortodox se cuvine, prin străduință și cu ajutorul harului lui Dumnezeu, „să cerceteze și să ia aminte cu înțelepciune la tot ceea ce se petrece sub cer”, adică sub cerul Revelației sau descoperirii dumnezeiești din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. Există o Revelație dumnezeiască care se petrece în cer și de care se bucură heruvimii, serafimii, arhanghelii și toate cetele cerești și îngerești, dimpreună cu toți sfinții Vechiului și ai Noului Testament, „care stau la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în împărăția cerurilor” (Matei 8, 11); și o Revelație dumnezeiască care se petrece sub cer: Revelația dumnezeiască naturală de pe paginile Creației, care începe prin cuvintele din cartea Facerii, „Să fie lumină!” (Facere 1, 3) și care durează până la cuvintele din Apocalipsă: „Săvârșitu-s-a!” (Apocalipsă 21, 6); și Revelația dumnezeiască supranaturală de pe paginile Sfintei și dumnezeieștii Scripturi a Vechiului și a Noului Testament, de la Alfa la Omega Bibliei (cf. Apocalipsă 1, 8; 21, 6; 22, 13). Numai prin răpirea lui Enoh la cer, prin înălțarea Sfântului prooroc Ilie la cer, prin răpirea Sfântului Apostol Pavel „la al treilea cer” (II Corinteni 12, 2) și prin suirea și intrarea Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan prin ușa deschisă în cer (Apocalipsă 4, 1), teologii prin excelență, pot pătrunde și cunoaște prin Teologia Mistică sau a experienței mistice „ceea ce se petrece în cer”. Noi ceilalți, precum Solomon, care a fost un înțelept, dar nu și un mistic, am putea cerceta și lua aminte cu înțelepciune, abia „la tot ceea ce se petrece sub cer”.

Sub cer s-a petrecut Creația lumii văzute; sub cer se petrece și se lucrează Providența lui Dumnezeu; sub cer s-au amestecat limbile și s-a prăbușit turnul Babel; sub cer s-a petrecut potopul de pe vremea lui Noe; sub cer s-a arătat curcubeul legământului; sub cer s-a petrecut Teofania de la stejarul Mamvri; sub cer s-a petrecut nimicirea Sodomei și a Gomorei; sub cer s-a arătat scara cerului de la Betel și rugul aprins din Sinai; sub cer s-a petrecut despărțirea Mării Roșii; sub cer a izvorât apă din stâncă și s-a pogorât mană din cer; sub cer s-a petrecut darea Legii pe muntele Sinai; sub cer s-a despicat pământul și i-a înghițit pe Core, Datan și Aviron; sub cer s-a ridicat șarpele de aramă; sub cer s-au despărțit apele Iordanului și s-au prăbușit zidurile Ierihonului; sub cer s-a oprit soarele și luna pe cer; sub cer a fost chemat Samuel în noaptea tainică; sub cer l-a uns proorocul Samuel pe David ca rege; sub cer s-a ridicat și s-a ctitorit templul din Ierusalim; sub cer s-a petrecut înălțarea Sfântului prooroc Ilie la cer; sub cer s-a petrecut vedenia serafimilor din templu și descoperirea heruvimilor de la râul Chebar; sub cer i s-a descoperit Sfântului prooroc Daniel „Cel Vechi de zile”, șezând pe tron în cer; sub cer s-a petrecut propovăduirea Sfântului prooroc Iona în Ninive; sub cer a teologhisit Sfântul prooroc Avacum în turnul cel de veghe; sub cer s-a arătat Steaua Nașterii Domnului pe cer; sub cer s-a petrecut Epifania de la Iordan; sub cer s-a rostit Predica de pe Munte și toate cuvintele din Sfintele și dumnezeieștile Evanghelii; sub cer s-a săvârșit minunea înmulțirii pâinilor în pustie și potolirea furtunii pe mare; sub cer s-a petrecut Schimbarea la Față; sub cer s-a petrecut învierea lui Lazăr, Intrarea în Ierusalim, Răstignirea Mântuitorului, când cerul și-a întors fața sa, prin întunericul de trei ceasuri.

Sub cer s-a petrecut Învierea Domnului și toate Arătările de după Înviere; sub cer s-a petrecut Înălțarea Domnului și Pogorârea Duhului Sfânt din cer. Sub cer a avut loc marea descoperire a Sfântului Arhidiacon Ștefan din Sinedriu despre Șederea Mântuitorului în cer, de-a Dreapta Tatălui; sub cer s-a petrecut descoperirea de pe drumul Damascului și răpirea Sfântului Apostol Pavel „la al treilea cer”; sub cer s-au desfășurat călătoriile misionare ale Apostolului neamurilor și s-au scris Epistolele lui; sub cer s-a

dăruit Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan, precum lui Moise Tablele Legii pe Sinai, „tablele legii” cărții sfinte a Apocalipsei, în insula Patmos.

Toate cărțile, capitolele, versetele, expresiile și cuvintele Sfintei și dumnezeiștii Scripturi, ni se par precum o minunăție și nesfârșită salbă de chei de aur, încrustate cu diamante, pietre scumpe și nestemate. Cu fiecare sau cu oricare dintre aceste chei, putem deschide, „în parte” (I Corinteni 13, 12) sau, pe cât ni se va putea, tezaurul inefabil al Sfintei Teologii, întemeiată și zidită pe Revelația Dumnezeiască. La Sfânta Liturghie de astăzi, din Duminica Mironosițelor, împăratul și înțeleptul Solomon ne-a întins pe Sfântul Disc al Bibliei o cheie ascunsă într-un cuvânt din cărțile sale, din care au izvorât cuvintele noastre de mai sus.

*

Parafrază: „Pământul unde curge lapte și miere” (Deuteronom 6, 3) sau Canaanul Ortodoxiei, „cu cetăți mari și frumoase, pe care nu le-ai zidit tu – patriarhii –, cu case pline de toate bunătățile, pe care nu le-ai umplut tu – proorocii –, cu fântâni săpate în piatră, pe care nu le-ai săpat tu – apostolii și evangheliștii –, cu vii și cu măslini, pe care nu le-ai sădit tu” – Sfinții Părinți (vii – Părinții Patericului; măslini – Părinții Filocaliei). (Deuteronom 6, 10-11). „Că Domnul Dumnezeuul tău te va duce într-o țară bună – Ortodoxia –, țară de curgeri de apă – harul Duhului Sfânt –, de izvoare – Sfintele Taine – și de ape adânci – dogmele Bisericii Ortodoxe – care țâșnesc în văi – de istorie – și în munți – de teologie; țară în care se află: grâu – evanghelic –, orz – apostolic, viță de vie – hristică, smochine – patristice, și rodii – filocalice; într-o țară unde sunt măslini – profetici, untdelemn – apostolic și miere – patristică; în care fără lipsă vei mânca pâinea ta – euharistică – și nu vei duce lipsă de nimic; în care pietrele – dogmatice – au fier – teologic – și din munții căreia vei scoate arama” – teologhisirii. (cf. Deuteronom 8, 7-9).

„Cetățile mari și frumoase” ale Ortodoxiei sunt Abel și Enoh, Noe și Avraam, Isaac și Iacob, Iosif și Iov, Moise și Iosua;

„Casele pline de toate bunătățile” ale Ortodoxiei sunt Samuel și David, Sfinții Ilie și Elisei, Natan și Gad, Isaia, Ieremia, Iezechiel și Daniel, Iona, Avacum și toți proorocii mici;

„Fântânile săpate în Piatră” – Hristos ale Ortodoxiei sunt Sfinții Evangheliști Matei, Marcu, Luca și Ioan, Sfinții Apostoli Petru și Pavel și toți ceilalți Sfinți Apostoli;

„Viile și măslinii” Ortodoxiei sunt Sfinții Părinți ai Bisericii, autori de opere și scrieri exegetice, dogmatice și morale, liturgice și aghiografice, omiletice și catehetice, ascetice și mistice, prezenți în Pateric și Filocalie.

Acesta este „Canaanul Ortodoxiei” în care curge lapte și miere!

FILANTROPI TIMIȘENI MAI PUȚIN CUNOSCUȚI¹

REDACȚIA

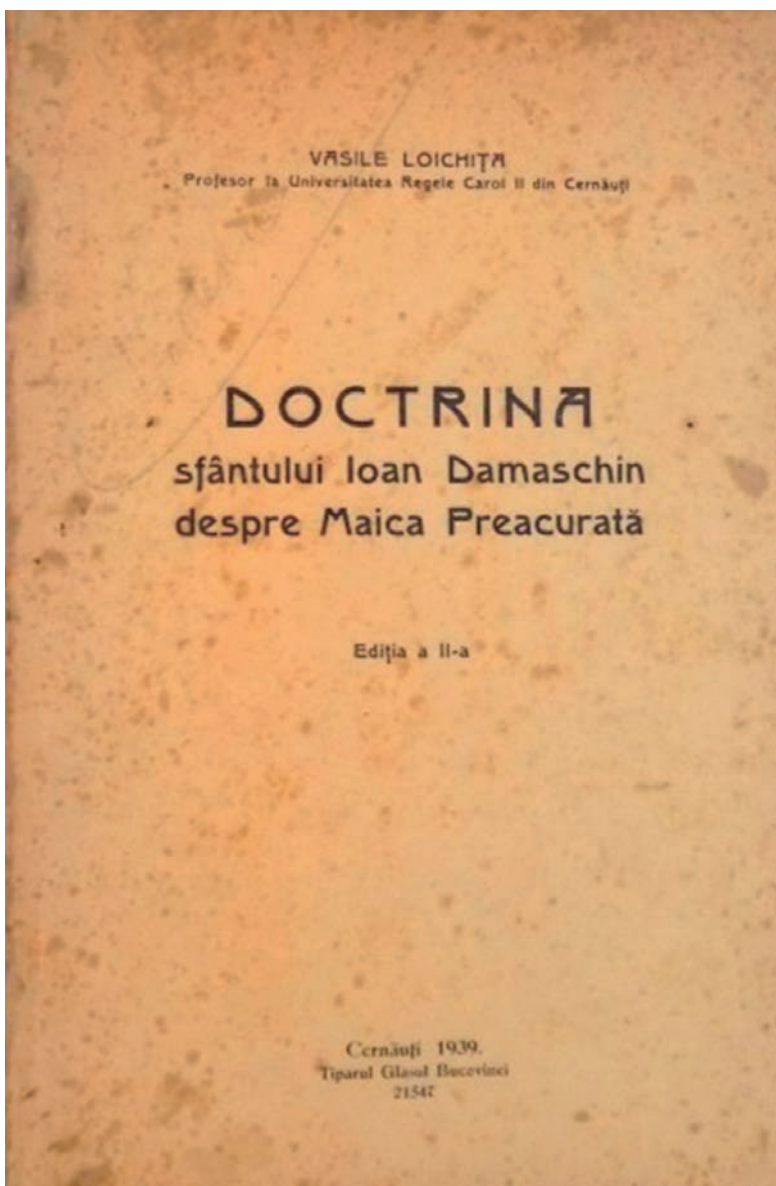
ANA ALEXANDROVICI, întemeietoare de fundații. Despre această fondatoare se cunosc prea puține lucruri; se știe doar că a fost soția avocatului și primarului lugojean Constantin Alexandrovici, un apropiat al lui Eftimie Murgu (anterior sârbizării numelui, patronimul românesc era simplu: Alexandru, Alexandrovici însemnând fiul lui Alexandru). Înainte de sfârșitul ei, întâmplat în 12 mai 1865, Ana Alexandrovici și-a donat toată averea parohiei ortodoxe din Lugoj, în vederea întemeierii unei fundații care să-i poarte numele și care să cuprindă: -Fundația studenților (cu un capital de 8000 florini, din care se vor acorda burse tinerilor ortodocși lugojeni); -Fundația Școlii superioare de fete (cu un capital de 12000 fl.), școală ce se va înființa în orașul de pe malurile Timișului); -Fundația văduvelor sărace (cu un capital de 8000 fl.) și -Fundația cerșetorilor; acestora, indiferent de etnie, li se vor oferi ajutoare bianuale. De reținut că, prin stipendierea studiilor lor, fundația în cauză a ajutat să se ridice – din rândul românilor – o seamă de intelectuali precum: dr. George Dobrin, clericii dr. Aurel Mihaescu și dr. George Dragomir, Alexandru și Gheorghe Onae – învățători, Cornel Demeter (farmacist). Fundația Școlii superioare de fete, din anumite motive, va funcționa abia din anul 1896. În anul 1903, Comitetul (consiliul) parohial și epitropia fundațională au înzestrat această școală cu un internat. Țelul urmărit de această instituție de învățământ era ca tinerele eleve „să devină Corneli, Veturii, Elene și Macrine”, altfel zis: „mame adevărate, pline de virtuți inspiratoare de vitejie și caracter, harnice [...] și îmbrățișând datinile frumoase rămase nouă din bătrâni”. De notat că, în anul școlar 1904-1905, așezămintele filantropice bisericesti și școlare „Ana Alexandrovici”, „Alexandru și Ana Nedelcu” și cea a lui „Liviu Marcu”, au avut un capital de două milioane de coroane. Decedând la vârsta de 64 de ani, mărinimoasa Ana Alexandrovici a fost înmormântată, cu cinstea cuvenită, în cimitirul lugojean de pe str. Făgetului.

VASILE LOICHIȚĂ, profesor universitar, doctor în Teologie. S-a născut în 26 octombrie 1881, la Jebel, județul Timiș, din părinții Vasile și Ana Loichiță, țărani agricultori. Copilăria și-a petrecut-o în casa părintească alături de sora Diduța, moartă de timpuriu, pe care a evocat-o mai târziu în primele sale încercări poetice. Școala primară a făcut-o la Jebel, după care a fost trimis la un gimnaziu al „călugărilor piariști”, cu limba de predare maghiară și apoi la Liceul românesc din Beiuș. După absolvirea liceului, s-a înscris la Facultatea de Teologie din Cernăuți, unde în paralel a audiat și cursurile de la Facultatea de Filosofie și Litere. După absolvirea studiilor teologice (licența și doctoratul), tânărul doctor în Teologie a trecut pentru câțva vreme la Budapesta, ca să-și completeze studiile de filosofie începute la Cernăuți. În anul 1907 s-a întors în Banat, fiind numit profesor la Institutul teologic din Caransebeș, care era condus atunci de eruditul teolog dr. Iosif Olariu (1859-1920). Își începe activitatea didactică într-o perioadă istorică foarte agitată. A început lupta pentru apărarea limbii române în școlile românești de toate gradele, pe vremea ministrului Apponyi. În cadrul Institutului teologic din Caransebeș a predat pe rând aproape toate disciplinele: Istoria bisericească universală, Istoria Bisericii române, Dreptul bisericesc, Dogmatica, Morala, iar la Institutul pedagogic: Limba română, Limba germană și Istoria patriei (Ungariei). El a condus și „Școala de aplicație”, de pe lângă Institutul pedagogic, iar la Liceul de stat și la Gimnaziul din Caransebeș, în perioada primului război mondial, a predat Limba română. Concomitent cu activitatea didactică, profesorul Vasile Loichiță a colaborat la revista „Candela” de la Cernăuți și la „Foaia Diecezană” de la Caransebeș, al cărei redactor a fost timp de doi ani. Împreună cu alți profesori a redactat revista „Făclia” de la Caransebeș. În 1912, la Caransebeș și-a publicat lucrările: Patriarhul Chiril Lucaris - Confesiunea pseudolucariana și urmările ei și Ceva despre mișcarea noastră literară mai nouă în Regat. Activitatea cea mai bogată din strălucita carieră didactică și științifică a profesorului bănățean s-a desfășurat însă în „perioada cernăuțeană” a vieții sale. În 1924 a ocupat prin concurs catedra de Dogmatică la Facultatea de Teologie din Cernăuți. Ca și la Caransebeș, și-a împărțit timpul între catedră, cercetări științifice și

¹ Extras din volumul: *Arhiepiscopia Timișoarei: Slujitori și apărători ai Ortodoxiei bănățene* / preot dr. Ionel Popescu, preot Zaharia Pereș, preot dr. Marius Florescu. - Timișoara: Partos; Sibiu: Astra Museum, 2017

activitatea socialculturală. A suplinut catedre vacante, a fost de mai multe ori decan, membru în Senatul universitar, membru în Adunarea eparhială și în Congresul național bisericesc, membru în diferite societăți culturale. Benevol, a predat „cântarea bisericească bănațeană”, studenților bănațeni. În fiecare toamnă și-a întâmpinat studenții bănațeni, pe care i-a îndrumat spre căminele studențești, spre biblioteci, și i-a ajutat cu cărți, haine și bani. La Jebel a deținut o suprafață de 70 ha teren arabil, majoritatea în spatele gării (Tarigari). Pe acel teren a avut casa în care a locuit vara și unde îi caza pe cei care veneau la lucru din alte zone ale țării. O parte din cerealele recoltate (grâu, porumb) a luat drumul Cernăuților și a fost folosită la cantina facultății, în mod gratuit. N-a spus nimănui despre actele sale de caritate. Câteva dintre titlurile lucrărilor și publicațiilor sale mai importante, în ordinea apariției lor: 1. Moartea, studiu din dogma eshatologică, în revista „Candela” nr. 5-8, mai - august 1923. 2. Sinodul din Ierusalim și cărțile simbolice ale Bisericii Ortodoxe, în „Candela” nr. 3-7/1925. 3. Numirile biblice ale lui Dumnezeu și valoarea lor dogmatică, 1927. 4. Ideia unirii, 1935. 5. Doctrina Sfântului Ioan Damaschin despre Maica Preacurată, 1937. 6. Perihoreza dogmatică, 1938. După o lungă experiență didactică și științifică, spre sfârșitul carierei sale universitare, a încercat să-și adune material pentru un amplu și documentat Manual de Dogmatică. Din nefericire,

manuscrisul i s-a furat, împreună cu Mărturisirea de credință a lui Ghenadie Scolariul. A încercat să scrie poezie și proză. A colaborat la „Viața românească”, „Semănătorul”, „Junimea literară”, „Fântâna darurilor”, ș.a. Pe masa lui de lucru a rămas ultima poezie cu titlul: „Doamne, om nu am”, un mesaj al singurătății, o tainică presimțire care se transformă în tristețe, iar tristețea în frântură de cântec. Trupul omului se întoarce în pământ, dar faptele ostenelelor lui dăinuiesc peste veacuri. Opera profesorului Vasile Loichiță nu poate nici ea să moară. N-a fost preot, dar a trăit după rânduiala preoțească. N-a fost călugăr, dar a trăit în aspră nevoină și schimnicie. Nu și-a întemeiat niciodată o familie, dar a crescut generații de tineri, care și-au consacrat elanul și puterea în propovăduirea Evangheliei lui Hristos. A trecut la Domnul în 30 decembrie 1958, la Timișoara și a fost înmormântat în cimitirul – gară din Jebel, alături de părinții săi și sora sa, Diduța. A fost prohodit de cinci preoți și un diacon.

ALEXANDRU NEDELICU, ctitor, membru fondator al ASTREI. Aromân de obârșie, Al. Nedelcu s-a născut în Lugoj, la 23 mai 1819. Tatăl, unchiul și bunicul său au făcut parte din societatea secretă „Constituția”, cu caracter național și antifeudal. La vârsta de 12 ani rămâne orfan de tată. Mama sa, Marița, l-a dat să învețe meseria de frânger. A peregrinat prin mai multe țări europene, lăsând și note de călătorie. Muncind cinstit, împreună cu soția sa Ana, au strâns o avere impresionantă, pe care au lăsat-o parohiei ortodoxe lugojene, în vederea constituirii unei fundații cu numele lor. Din venitul acestei fundații urmau să fie sprijiniți fiii românilor lugojeni ce îmbrățișau meseriile, comerțul și industria. De asemenea, același Alexandru este ctitorul bisericii din cimitirul de pe strada Făgetului, în a cărei criptă își doarme somnul

de veci (din luna mai 1886). Alexandru Nedelcu va fi membru fondator al ASTREI, după ce și-a format o valoroasă bibliotecă. Cunoscut bibliofil, a lăsat moștenire o frumoasă colecție de tipărituri, circa 350 de volume, lucrări ce vorbesc despre aplecarea sa spre lectură și despre spiritul lui ahtiat după cunoaștere. Totodată era abonat la reviste românești, fiind deci la curent cu evenimentele epocii. De fundația, amintită mai sus, se leagă și o altă înfăptuire a lugojenilor. Cu o sumă importantă, împrumutată de parohie de la această fundație, la inițiativa lui C. Brediceanu s-a înălțat localul „Concordia”, unde se întrunea elita bănățeană la „Masa poganilor”, cu rost însemnat în conservarea și consolidarea românismului și a spiritualității moștenite.

LIVIU MARCU, avocat, filantrop. Dr. Liviu Marcu, fiu de preot din Birchiș (jud. Arad), s-a născut în 1868. A urmat gimnaziul de stat din Lugoj, apoi Dreptul la Budapesta. A profesat ca avocat în Lugoj, până ce s-a îmbolnăvit de tuberculoză, boală ce l-a răpus în 12 februarie 1902. Anterior sfârșitului obștesc prematur, Liviu Marcu și-a lăsat întreaga sa avuție (72.788 de coroane) în scopul întemeierii unei „fundații alumniale”, în favoarea copiilor de țărani săraci ce învățau la liceul lugojean. Fundația era așezată sub controlul organelor de resort ale Eparhiei caransebeșene. În anii 1902-1918 s-au acordat 122 de burse la un număr de 50 de elevi, fundația cu pricina aducându-și aportul la ridicarea unei intelectualități autohtone, provenite din mediul rural. După Marea Unire din 1918, ca o consecință a devalorizării coroanei, menirea fundației n-a mai putut fi înfăptuită decât în parte. Căminul a continuat să funcționeze, însă cu plata taxelor de întreținere și cazare. Cu toate acestea, din veniturile fundației respective s-au mai oferit burse anuale, în cuantum de 1000 lei, unor elevi studioși.

VASILE MARCU, ctitor, filantrop. S-a născut la 14 octombrie 1844 și a fost unul dintre locuitorii înstăriți din satul Ferendia. Tatăl său era cioban, avea numeroase oi și a cumpărat în localitate peste o sută de hectare de pământ. Vasile a învățat de mic să fie econom. Nu risipea banii, iar la maturitate și-a depus agoniseala la o bancă din orașul cel mai apropiat de Ferendia, Vârșeț (banca „Luceafărul”), dar și la banca din Bocșa Montană și la cea din Morițfeld (Măureni). Vasile Marcu se căsătorește la vârsta de 22 de ani cu Eva (născută Leu). Cei doi nu iubeau huzurul. Aveau în schimb mare credință în Dumnezeu. În memoria părinților, Vasile și Eva Marcu, vor ridica, la anul 1898, în cimitirul din localitate, o capelă care va primi hramul Sfintei Cuvioase Paraschiva (cunoscută în popor și ca Sfânta Vineri). Prin testament, Vasile Marcu lasă jumătate din banii obținuți din administrarea depozitelor sale bancare pentru întreținerea capelei

și pentru înființarea Fundației „Vasa și Eva Marcu”. O sumă importantă de bani era atribuită Consistoriului Diecezan din Caransebeș, în vederea acordării de burse tinerilor ortodocși săraci. După anul 1918 (anul morții sale), comunitatea i-a respectat dorințele cu strictețe: la capelă s-au ținut slujbe anuale în cinstea Cuvioasei Paraschiva și din patru în patru ani se făceau slujbe de pomenire și se împărțea colivă. După venirea la putere a regimului comunist, pământul care a aparținut familiei Marcu a fost confiscat, capela a fost profanată, mormintele ctitorilor la fel, iar picturile murale au fost șterse de ploi, parte din ele degradându-se în totalitate.

CREȘTINII ORTODOCȘI ÎN FAȚA RESPONSABILITĂȚII LOR SOCIALE ȘI PROFESIONALE

Preot MIRCEA SZILAGYI
Consilier eparhial

Luna noiembrie a acestui an a fost umbrată de evenimentul tragic care a avut loc la secția de Terapie Intensivă a Spitalului Județean din Piatra Neamț, în seara zilei de sâmbătă, 14 noiembrie, când două saloane au izbucnit în flăcări¹. În aceste saloane erau internați 16 pacienți infectați cu virusul Covid-19, aflați în stare gravă. Instalațiile de oxigen care susțineau respirația celor internați au contribuit la alimentarea flăcărilor și la propagarea deosebit de rapidă a incendiului. Din păcate, 10 dintre pacienții internați în saloanele afectate de incendiu și-au pierdut viața în acest incendiu, iar ceilalți pacienți au fost transferați de urgență la alte spitale din zonă pentru a primi îngrijirea medicală de care aveau nevoie. De asemenea doi medici și o asistentă medicală au fost răniți în acest incendiu în efortul lor de a salva pacienții aflați în pericol imediat. În mod deosebit se impune amintirea medicului Cătălin Denciu, de gardă în momentul producerii incendiului, care a intrat în saloanele cuprinse de flăcări pentru a evacua pacienții periclițați. După cum spunea și Patriarhul Bisericii noastre, Preafericitul Părinte Daniel, în mesajul de compasiune pentru victimele acestui incendiu, medicul-erou Cătălin Denciu „a pus viața pacienților săi mai presus de propria sa viață”². În aceste momente Cătălin Denciu, cu arsuri grave pe o mare parte din corp, este la un spital din Belgia unde beneficiază de îngrijiri medicale.

Deși ancheta nu a stabilit o cauză sigură a incendiului, o parte a presei a sugerat că ar fi vorba de cauze ce țin de nepăsare³. Nu este intenția acestui text să judece sau să dea sentințe, mai ales că există instituții și instanțe abilitate să o facă. Remarc totuși apariția ideii de vinovăție colectivă, care s-ar fi acumulat în timp și care a dus la această tragedie: „suntem vinovați toți din această țară, nu numai sistemul medical și nu numai autoritățile locale, fiindcă am acceptat timp de 30 de ani să trăim într-o astfel de situație medicală”. În mod inevitabil, incendiul de la secția de Terapie Intensivă a Spitalului Județean din Piatra Neamț a fost pus în legătură cu incendiul de la clubul „Colectiv” din București din 30 noiembrie 2015.

Ambele situații au provocat emoții puternice în rândul populației, furie, revoltă, tristețe. Au fost căutate cauzele acestor nenorociri și vinovații care, din nepăsare sau din incompetență, au contribuit la producerea incendiilor. De asemenea, în ambele cazuri, și în cel de la Piatra Neamț dar și în cel de la București, numeroși oameni au manifestat un eroism jertfelnic ieșit din comun, prin eforturile făcute pentru a salva cât mai mulți semeni din nenorocire. Însă, probabil cea mai mare asemănare dintre aceste două tragedii, pentru noi, creștinii ortodocși din această țară, o regăsim în întrebările și nedumeririle care s-au ivit în mințile noastre.

Ne punem întrebările, legitime de altminteri, ce atitudine să manifestăm față de aceste evenimente, față de cei implicați, victime sau complici? Dar, mai ales, ce responsabilitate ne revine nou, creștinilor ortodocși, în asemenea situații?

Fiecare de noi, indiferent de domeniul profesional în care ne desfășurăm activitatea, suntem pe deplin

¹ <https://www.mediafax.ro/social/news-alert-incendiu-la-terapia-intensiva-a-spitalului-din-piatra-neamt-update-cel-pu-tin-8-persoane-decedate-medicul-de-garda-in-stare-critica-19745335> accesat la 23 noiembrie 2020.

² <https://basilica.ro/patriarhul-transmite-un-mesaj-de-compasiune-pentru-victimele-incendiului-de-la-spitalul-jude-te-an-din-piatra-neamt/> accesat la 23 noiembrie 2020.

³ <https://www.agerpres.ro/sanatate/2020/11/15/incendiu-neamt-tataru-suntem-toti-vinovati-ca-am-acceptat-30-de-ani-sa-traim-intr-o-astfel-de-situatie-medicala--609689> accesat la 23 noiembrie 2020.

responsabili de roadele muncii noastre și de consecințele pe care activitatea noastră o are asupra semenilor și asupra naturii. Neglijența noastră, care poate provoca daune sau poate contribui la pierderea de vieți omenești, este condamnabilă atât din punct de vedere uman cât și din punct de vedere moral-duhovnicesc. Un lucrător care montează o instalație electrică în

mod neglijent sau defectuos și care poate duce la accidentări periculoase, este complice, prin incompetența sau delăsarea sa, la consecințele ce decurg de aici. Un șofer care urcă la volan sub influența alcoolului și pune în pericol viața concetățenilor este vinovat și înaintea lui Dumnezeu pentru acest fapt. De asemenea, un muncitor care lucrează într-o întreprindere și montează sisteme de siguranță pe automobile, și face această *bine* această muncă, aparent complet separată de viața Bisericii și poruncile lui Dumnezeu, slujește pe Dumnezeu și pe semenii prin munca lui, săvârșește o faptă creștinească manifestând responsabilitatea și grijă în exercitarea profesiei sale.

Exemplele de mai sus, care pot părea banale pentru unii, ne arată că orice activitate și muncă utilă societății și semenilor, este o formă de manifestare a credinței creștine. Acest lucru era bine-cunoscut creștinilor încă din zorii Bisericii. Sfântul Apostol Pavel îndeamnă creștinii din Colose să își facă datoria față de oameni ca față de Dumnezeu: „Orice ați face, lucrați din toată inima, ca pentru Domnul și nu ca pentru oameni, bine știind că de la Domnul veți primi răsplata moștenirii; căci Domnului Hristos slujiți” (Coloseni 3, 23-24). Prin urmare chiar și activitatea profesională, într-un domeniu util societății, poate fi o formă a-L sluji pe Dumnezeu și de a da o mărturie de credință. Totodată munca atentă pentru binele oamenilor este o formă de manifestare a iubirii pentru aproapele, iubire care se arată doar prin vorbe ci mai ales prin fapte (Iacov 2, 17).

Pe de altă parte, un lucrător creștin-ortodox dintr-un domeniu poate da o mărturie puternică despre credința sa prin modul responsabil în care își face datoria. Un creștin care își rânduieste viața și activitatea după voia lui Dumnezeu nu-și poate separa viața sa de credință de viața sa profesională. Un bun creștin este un bun lucrător, și acest lucru poate contrazice pe detractorii credinței care afirmă despre credința în Dumnezeu că predispune la detașare de nevoile concrete ale societății⁴. Apar situații în diverse comunități profesionale în care forța exemplului personal, a unui angajat care este motivat de considerente spirituale mai mult decât de cele materiale, poate aduce mai mult respect și interes pentru credința noastră decât discursul omiletic al slujitorilor sfintelor altare – în mod invariabil suspectați de apologie *pro domo*.

Revenind la prima parte a acestui articol, nu cunoaștem, încă, cauzele tragediei din această lună de la Piatra Neamț, dar asemănările amintite mai sus cu cazul „Colectiv”, au dau curs multor speculații care au suspectat că la originea incendiului de la secția de terapie intensivă stă neglijența celor care aveau în grija lor instalațiile din saloanele care au ars. Sper ca aceste speculații să nu se confirme, dar, până la concluziile finale ale anchetei care vor stabili cauzele incendiului, putem reflecta, fiecare dintre noi, la modul în care ne facem datoria la locul de muncă, indiferent de domeniu, acolo unde ne desfășurăm activitatea. Să conștientizăm că toate activitățile sunt dependente unele de altele, că toate sunt legate între ele ca verigile unui lanț. Este destul ca o verigă să cedeze, ca unul dintre noi să nu ne facem datoria cu responsabilitate și conștiință creștină, ca să apară consecințe dezastruoase pentru întreaga societate.

⁴ „Căci așa este voia lui Dumnezeu, ca voi, prin faptele voastre cele bune, să închideți gura oamenilor fără minte și fără cunoștință.” (I Petru 2, 15)

avea 122 case și 579 locuitori, din care 550 ortodocși⁹; în 1910 avea 159 case și 704 locuitori, din care 677 ortodocși¹⁰; în 1930 avea 655 locuitori, din care 639 ortodocși¹¹; în 2002 avea 451 locuitori, din care 393 ortodocși¹²; în 2011 avea 396 locuitori, din care 335 ortodocși¹³.

Din punct de vedere administrativ, în secolele XV-XVI făcea parte din districtul Margina, la sfârșitul secolului al XVII-lea din districtul Făgetului¹⁴, după instaurarea stăpânirii habsburgice în Banat aparținea districtului Lugoj și cercului administrativ Făget¹⁵, în 1779 făcea parte din comitatul Caraș, plasa Căpâlnaș¹⁶, iar după 1881 din comitatul Caraș-Severin, plasa Făget. De la 1919 face parte din județul Caraș-Severin, plasa Făget, notariatul cercual Coșava unde erau arondate comunele: Coșava, Coșevița, Margina, Coșteiul de Sus, Homojdia, Nemeșești și Zorani¹⁷. Prin Legea pentru unificarea administrativă din 14 iulie 1925, pusă în aplicare în anul următor, Coșava făcea parte din județul Severin, plasa Margina (1926-1929),

apoi plasa Făget (1929-1939), din nou plasa Margina (1939-1950), iar din 1950 devine sat al comunei Curtea, situație care se menține și astăzi¹⁸.

Fiind așezată la granița dintre Banat și Ardeal, Coșava a fost și locul unor importante evenimente politice: răscoala de la 1784, condusă de Horea, Cloșca și Crișan¹⁹, Revoluția română de la 1848-1849²⁰, exilul lui Alexandru Ioan Cuza, Marea Unire din 1918²¹, Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial etc.

În drumul spre exilul forțat, Alexandru Ioan Cuza a poposit în noaptea de 5 martie 1866 în Hanul Poștei din Coșava, iar a doua zi a trecut prin Făget pentru a înnopta la Lugoj. Hanul are o vechime de peste

- 9 Recensământul din 1900. *Transilvania*, coordonator Traian Rotariu, București, Editura Staff, 1999, p. 578-579
- 10 Recensământul din 1910. *Transilvania*, coordonator Traian Rotariu, București, Editura Staff, 1999, p. 560-561
- 11 Recensământul din 1930. *Transilvania*, coordonator Traian Rotariu, Presa Universitară Clujeană, 2011, p. 582-583
- 12 Arhiva Primăriei Curtea, *Correspondență*
- 13 *Ibidem*, p. 46
- 14 Pavel Binder, *Lista localităților din Banat de la sfârșitul secolului al XVII-lea*, în „Studii de istorie a Banatului”, vol.II, Timișoara, 1970, p. 66
- 15 J. J. Ehrler, *Banatul de la origini până acum (1774)*. Prefața, traducere și note de Costin Feneșan, Timișoara, Editura Facla, 1982, p.141
- 16 Maria Vertan, *Organizarea administrativ-teritorială a Banatului istoric în perioada 1716-1860*, în „Analele Banatului”, s. n., arheologie – istorie, XXI, Timișoara, 2013, p. 366
- 17 C. Martinovici și N. Istrati, *Dicționarul Transilvaniei, Banatului și celorlalte ținuturi alipite*, Cluj, Institutul de arte grafice „Ardealul”, 1921, p. 18
- 18 Valeriu Ureche, *Administrația județului Timiș la 30 de ani (1968-1998)*, Timișoara, Editura „Augusta”, 1998, p. 119
- 19 Dumitru Tomoni, *Influența și ecoul răscoalei conduse de Horia, Cloșca și Crișan în zona Făgetului*, „Morisena”, an. I, nr. 3/2016, p. 11-13.
- 20 Partenie Gruescu, *Evenimentele anului 1848 și 1849 prin ținutul Făgetului*, Biblioteca Academiei, mrs. 1059, f. 71-82; vezi și *Memorialistica revoluției de la 1848 în Transilvania*. Studiu introductiv, ediție, note și glosar de Nicolae Bocșan și Valeriu Leu, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 1988, p. 138-151.
- 21 Ioan Munteanu, Dumitru Tomoni, Vasile M. Zaberca, *Banatul și Marea Unire. Bănățeni la Alba Iulia*, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2018, passim

200 de ani, „cu ziduri groase, încăperi multe și spațioase, o pivniță mare, o scobitură cu un cui (în zid, la fațadă) în care se atârna un felinar, ce lumina noaptea la sosirea și plecarea «delejanțelor» (diligențelor sau poștalioanelor)”²². Prin strădania și la insistențele profesorului Ion Enășescu, în 5 martie 1999, s-a dezvelit o placă comemorativă pe această clădire.

Biserica

Fiind atestată încă din anul 1405, Coșava a avut o viață religioasă conservată și păstrată până în prezent de microtoponimele „Dealul de cruci” și „Grădina Popii”²³. Primul dovedește, indirect, că acolo erau biserica și cimitirul (din curtea/jurul bisericii, până la dispoziția împărătesei Maria Terezia ca cimitirele să fie în afara localității, la oarecare depărtare, pentru a împiedica răspândirea epidemiilor), cel de al doilea că erau preoți.

Preotul Tiberiu Gherga - și după el toți cei care i-au fructificat monografia - susține că, pe actuala vatră a satului, au fost identificate ca existente două biserici. La nivelul cercetării actuale nu avem certitudinea că prima biserică de pe actuala vatră ar fi fost mutată din „Dealul de cruci”, așa cum lasă să se înțeleagă preotul Laurențiu Emanuel Paulescu.²⁴

În schimb, știm că prima biserică veche, de pe intravilanul actualei biserici, a fost construită din lemn pe fundament din piatră adusă din râu, fiind acoperită cu șindrilă. A fost demolată și din materialul ei lemnos s-a construit de către parohieni localul de școală. În răspunsul la Chestionarul Miloia se afirmă (ad. 7) că biserica cea veche care a fost dăruită [în 1894], a fost zidită în 1776, fără a se indica temeiul afirmației²⁵.

Actuala biserică este reconstruită prin înlocuirea, între anii 1954-1959, a zidurilor de lemn cu ziduri groase de cărămidă și a șindriile de pe acoperiș cu tablă de la vechea biserică de lemn, cumpărată de la Făget de preotul Antoniu Angel/Anghel senior, după ce a fost terminată acolo biserica nouă. Lemnarul Franz Mansfeld a demontat la Făget biserica de lemn vândută și a reasamblat-o pe fundația proiectată de întreprinzătorul Urzsitza (Urjița) Urzitza (1929). Valoarea bisericii (3000 fl., inf. Ion Munteanu, protopop) și cheltuielile la demontare, transport și reclădire s-au ridicat la 4100 cor.²⁶ A fost sfințită în anul 1894.

Biserica de la Făget a fost vândută integral, adică nu numai scheletul ei (ziduri, acoperiș, turlă) ci și iconostasul, cele 15 icoane mobile care îl împodobeau și celălalt mobilier. Afirmația se bazează pe cronică pe care a întocmit-o preotul Nicolae Luca pe baza Chestionarului Cotoșman în care este descrisă amănunțit fiecare icoană - pe cine reprezintă și textul de pe ea. Peste câțiva ani toate aceste dovezi materiale au dispărut. În 1929 se afirmă că (ad 14) sunt 11 prăzincare (sic!) pictate pe lemn, de autor necunoscut.

Actuala biserică este construită în stilul vechilor biserici românești de lemn, în care pronaosul, naosul și altarul sunt dispuse pe axul longitudinal al construcției. Dimensiunile ei pe sol, sunt 26 X 8 m. Deasupra pronaosului se înalță turnul, e construit din lemn de gorun și se sprijină pe doi stâlpi de piatră, aflați în pronaos. Acoperit cu tablă, ca și acoperișul înălțat în două ape. În turnul bisericii se află două clopote în greutate de 70 kg și 120 kg, cu următoarele inscripții: „Acele clopote s-au făcut cu colecția

²²Ion Enășescu, Silvia Enășescu, *Monografia comunei Coșava*, Ediție îngrijită de Dumitru Tomoni, Timișoara, Edit. Eurostampa, 2017, p. 26

²³Tiberiu V. Gherga, Valeria Gherga, *Monografia comunei Coșava, jud. Severin*, manuscris, f. 2

²⁴În baza unor informații din arhiva parohiei, preotul Paulescu afirmă că: „Prima bisericuță din Dealul de Cruci a dăinuit până în anul 1831 când în documente apare o biserică pe actualul intravilan”. (Laurențiu Emanuel Paulescu, *Micromonografie. Parohia Ortodoxă Coșava*, 2017). Ion Enășescu este mai circumpect: „Prima bisericuță de pe vatra veche din „Dealul de Cruci”, ori că a fost părăsită sau demolată, nu apare în actele și documentele vechi, dar pe actualul intravilan al actualei biserici apare după documente o biserică din bârne de lemn și acoperită cu șindrilă, care a durat până în anul 1894; și despre care avem ca document un «Inventar» din 20 aprilie 1836, în care sunt enumerate amănunțit toate dimensiunile ei și a ușilor, ferestrelor, apoi odăjdiiile și cărțile rituale etc.” Ion Enășescu, Silvia Enășescu, *Monografia...*, p. 61.

²⁵Muzeul Banatului, *Fond Miloia*, dosar Coșava.

²⁶Ion Enășescu, Silvia Enășescu, *Monografia...*, p. 61. Protopopul Ion Munteanu susține că s-au plătit 3000 fl. (Arhiva Mitropoliei Banatului, *Fond micromonografii*, dosar Cronică parohiei Făget întocmită de protopop Ion Munteanu.)

parohienilor din comuna Coșava prin stăruință Antoniu Angel, paroh decedat, Antoniu Angel junior, Adam Părău, Atanasie Lazăr, învățător Tiberiu Gherga ales prin Serafim Paveloni și Iosif Ișfănescu epitropi. 1923²⁷. Clopotele „au fost aduse de la gara Margina în care împodobite cu covoare alese și lucruri frumoase de mână. Carele erau trase de către patru boi, roșii și frumoși, și mânați de gospodarii – stăpânii lor – îmbrăcați în haine de sărbătoare. La marginea satului, credincioșii (bărbați, femei, tineri, bătrâni, copii), îmbrăcați în frumoase costume țărănești, împreună cu preotul, învățătorul și alți intelectuali ai satului, așteptau sosirea clopotelor cu mare bucurie. După sosirea carelor în care erau clopotele, întregul convoi s-a îndreptat spre Biserică, transformând această zi într-o adevărată sărbătoare”²⁸. La fel ca și în cazul altor sate, clopotele inițiale au fost rechiziționate de autoritățile maghiare în timpul Marelui Război.

Între anii 2008-2004, prin strădania actualului preot, pereții bisericii au fost pictați în stil bizantin și în tehnica tempera de către soții Gheorghe și Mariana Curelici, după ce în anul 1966 iconostasul zidit în cărămidă, a fost înfrumusețat de către pictorul lugojean Victor Jurca. Așezate în patru registre de picturi, icoanele sunt încadrate de elemente florale din gips. Întreaga lucrare a costat 15.600 lei. În anul 2011 a fost terminată clădirea de lângă biserică, urmând ca în ea să se desfășoare activități cu caracter spiritual bisericesc²⁹.

Cimitirul este amplasat în afara localității, partea nord-vestică. Aici sunt înmormântați preoții Damaschin Popovici, Dimitrie Popovici, Ivantie Popovici, Antoniu Anghel senior și Tiberiu Gherga precum și învățătorii: Adam Popovici, fiul preotului Damaschin Popovici, Adam Anghel, Aureliu Anghel, profesorul emerit Ion Enășescu și soția sa Silvia Enășescu, învățătoare, precum și învățătoarea Valeria Gherha, soția preotului Tiberiu Gherga.

Casă parohială nu a existat înainte de anul 1970, pentru că, până în 1946, toți preoții erau localnici. După 1946, preoții au stat în chirie la credincioși. Nou numitul preot Ioan Vâșcu în 1969, propune credincioșilor să fie construită casă parohială pe unu din intravilanele parohiei. Se adună materiale de construcție, așa încât zidirea ei a fost posibilă în 1974, fiind dotată cu cele necesare, inclusiv cu energie electrică. Lucrările s-au ridicat la 65 000 lei, parohia primind 20 000 lei ca ajutor de la Arhiepiscopia Timișoarei.

Monument al eroilor nu există, chiar dacă în cele două războaie mondiale și-au pierdut viața 45 de coșeveni³⁰. Căzuți în Primul Război Mondial: Filimon Boian, Traian Andrei, Antoniu Todericiu, Adam Vălean, Adam Ianăș, Ivantie Curuțiu, Serafim Rujoni, Samson Hedre, Samson Angel, Samson Grecu, Ioan Părău, Samson Părău, Adam Părău, Iosif Matei, Iosif Ianăș, Ioan Oprea, Rusalin Buicari, Ignatie Buicari, Aureliu Rădulescu, Lazăr Oprea, Octaviu Angel, Samson Toderici, Simon Angel, Teodor Todericiu, Iosif Izdrescu, Leonte Mureșan, Iosif Todericiu, Romul Cârlig, Antoniu Matei și Arsenie Oprea. Căzuți în al Doilea Război Mondial: Adam Titel, Iosif Bancea, Romul Chîrlig, Ioan Glava, Romul Andraș, Mișu Terente, Vălean Niță, Bîrla Cârpati, Hârțu Petru, Danciu Liviu, Cîrlig Romulus, Bancea Iosif, Matei Romulus, Savu Toma și Fărăș Ion.

Sucesiunea preoților

Ioan Popovici (1763-1779). Numele Popovici dovedește că făcea parte dintr-o familie de preoți. A fost hirotonit în 26 noiembrie 1763³¹. Era preot și în Homojdia.

Petru Ionașiu (Ianășovici în registrele bisericești). (1779-1785).

²⁷Ion Enășescu, Silvia Enășescu, *Monografia...*, p. 61.

²⁸*Ibidem*, p. 64

²⁹Laurențiu Emanuel Paulescu, *Micromonografie...*

³⁰Ion Enășescu, Silvia Enășescu, *Monografia...*, p. 29-31

³¹I. D. Suci, Radu Constantinescu, *Documente...*, vol. I, p. 378

Damaschin Popovici (1785-1833). A fost prenumerant la *Pedagogia* lui Villom³² și la *Istoria universală* a lui Pavel Kengheleț³³.

Dimitrie Popovici (1833-1842). Pe *Strastnic*, Râmnic, 1743, forța 1 menționează că este preot și că s-a căsătorit în 1809. A fost preot în Coșteiu de Sus, pentru că acolo apare ca prenumerant la *Istoria Universală* a lui Pavel Kengheleț (1824) și la *Antropologia* lui Pavel Vasici (1830)³⁴. Din Coștei a administrat și Homojdia cu Coșevița, între anii 1825-1829.

Ivantie Popovici (1842-1881). Cursant al Institutului teologic din Arad (1830-1831). Originar din Coșava, după cum el însuși scrie pe o carte de cult că a fost hirotonit preot în 1842 pentru Coșava și Nemeșești: „Spre ținere minte, precum m-am preoțit în Temișoara de Episcopul Panteleimon Jivcoviți în 28 erodiacon și în 29 de preot în luna aprilie anul 1842, Eu Ivantie Popovici, Paroh Koșava și Nemeșești”³⁵. În 1848 și-a mobilizat credincioșii și, pornind în fruntea lor, s-au dus la Făget pentru a opri sosirea dinspre Valea Mureșului a unui grup de honevezi, în Făget. Este arestat de către garda națională maghiară locală și numai tratativele preotului sinteștean Partenie Gruescu cu vicecomitele Jakabfy i-au putut salva viața³⁶. După 1848, s-a dedicat ridicării culturale a enoriașilor săi: i-a inițiat în tainele gramaticii românești, i-a învățat regula de trei simplă și [operațiile cu] fracții, esențiale în efectuarea unor calcule/socoteli ș.a. Apare preot și în Nemeșești (1847-1865) și paroh administrator în Homojdia cu filia Coșevița în anii (1857-1863), (1876-1877) și (1879-1881).

Antoniou Angel/Anghel senior 1881-1922. După afirmațiile lui Horia Musta (care a întocmit o amănunțită genealogie a Neamului Mustarilor³⁷), Antoniu s-a născut la Coșava în anul 1857, în familia învățătorului Adam Anghel (cursant la Preparandia din Arad 1852-1854). După terminarea Teologiei, s-a căsătorit cu Silvia Musta, „cel de al 12-lea și ultim copil” al soților Adam și Ruja-Maria Musta. Era soră cu arhimandritul Filaret Musta, care a administrat, în două rânduri eparhia Caransebeșului. Antoniu a urmat Institutul Teologic de la Caransebeș, fiind hirotonit preot în 1877 pentru parohia Homojdia, pe care a păstorit-o până în 1879, când se pare vine capelan al preotului Ivantie Popovici, ca din 1881 să fie administrator parohial (adică preot fără gramată) până la moarte. Era un om meticulos, cu un scris caligrafic de invidiat. După afirmațiile lui Ion Enășescu, „a fost un ceremonialist neîntrecut”³⁸. De altfel, a organizat cea mai fastuasă primire a episcopului Miron Cristea în 1911, cu prilejul vizitei sale canonice³⁹. Emoționat de asemenea primire, precum și pentru că preotul Anghel a reconstruit biserica de lemn pe care a cumpărat-o de la parohia Făget și a coordonat clădirea școlii confesionale, episcopul Miron îl distinge cu brâu roșu. Era unicul preot din protopopiat căruia i s-a acordat o asemenea onoare⁴⁰. A primit și titlul onorific iconom. Din chestionarul Miloia rezultă (ad.16) că și-a așternut pe Evanghelie⁴¹ întreaga sa activitate desfășurată

Antoniou Anghel senior și eroii din războiul 1914-1918

32 Ioan Cipu, *Prenumeranții din Banat la cărțile de patrimoniu românești cu caracter laic, tipărite la Buda*, în „Supliment istoric al revistei Suflet nou”, an. XI, nr. 23, 2015, p. 8

33 *Ibidem*, p. 13

34 *Ibidem*, p. 18

35 Laurențiu Emanuel Paulescu, *Micromonografie...*

36 Partenie Gruescu, *Evenimentele ...*, f. 77

37 Horia Musta, *Neamul Mustarilor în Banat*, Timișoara, Editura Marineasa, 2009, pp. 30-31.

38 Ion Enășescu, Silvia Enășescu, *Monografia...*, p. 62.

39 Bujor Păcurar, Ioan Cipu, Dumitru Tomoni, *Monografia protopopiatului ortodox român al Făgetului. 300 de ani de existență atestată*, Timișoara, Editura Învierea, 2016, p. 362.

40 Peste câteva zile și preotul Iosof din Bujor va fi distins cu brâu roșu.

41 Preotul Paulescu afirmă că *Evanghelia* a fost donată [vândută?] bisericii din Coșava de către Urs Marcu din Lăpujul de Jos. Nu se dau alte amănunte despre *Evanghelia*, dar ar putea fi tipărită în București 1750 sau cea de la Râmnic, 1760, pentru că preotul Ioan Popovici (1763-1776) [1779?] menționează data la care a primit *Evanghelia*: 5 iunie 1775. În prezent, soarta acestei cărți este necunoscută: ea nu a fost depusă la protopopiat în 1980 pentru a fi predată Mitropoliei Banatului și nici nu figurează printre obiectele de patrimoniu păstrate de parohie (Bujor Păcurar, Ioan Cipu, Dumitru Tomoni, *Monografia ...*, p. 274). În felul acesta s-au pierdut și o carte de patrimoniu și însemnările de pe ea.

la Coșava între anii (1881-1914). Moare în anul 1922.

Antoniou Angel/Anghel junior. Studii: 8 clase gimnaziu și Teologia la Caransebeș. Hirotonit preot în 1913 pentru parohia Sudriaș, după ce Jupani s-a separat de Sudriaș. După moartea tatălui administrează un an (1922-1923) parohia Coșava, apoi se înapoiază la Sudriaș. Preot militar în anii Marelui Război. Moare în 1927.

Tiberiu Gherga (1929-1946). Născut în Fărășești, unde tatăl său Nicolae Gherga a fost învățător, apoi Tiberiu a urmat Institutul Teologic din Caransebeș 1918-1919. Foarte conștincios, preot (Teologia „în privat”). În ultimii ani ai vieții sale, a întocmit împreună cu soția sa Valeria Gherga, învățătoare „Monografia comunei Coșava, jud. Severin” (1942). Rămasă sub forma manuscrisă, monografia a devenit importantă sursă de documentare pentru toți cei care au dorit să afle trecutul comunei Coșava.

Nicolae Luceș, preot refugiat (1946-1963) (se pensionează). De la el se păstrează, în arhiva Mitropoliei Banatului o cronică a parohiei întocmită (parțial) pe baza chestionarului Cotoșman. El începe acțiunea de înlocuire a zidurilor de lemn cu ziduri de cărămidă și a acoperișului cu șindrilă, cu acoperiș din tablă.

Dimitrie Blidariu (1963-1966). Finalizează lucrările începute de preotul Luceș și introduce curent electric în biserică.

Nicolae Ciurescu, adm. par. (1966-1968). Vine, prin transfer, de la parohia Jdioara în 01.10.1966 și se transferă la Boldur în 01.10.1967. Originar din Mănăștiur a fost distins cu brâu pentru activitatea depusă.

Iulian Oprîșoni, paroh administrator (1968-1969). S-a născut în 6 noiembrie 1915 la Gladna Română. Urmează școala primară la Fârdea, Seminarul Teologic la Caransebeș (1937), Academia Teologică la Caransebeș și Cluj (1945-1947). A funcționat ca învățător la Nădrag, Botești, Rădmănești, Găvojdia și Dognecea, preot la Jurești (1947), Temerești (15.11.1947-1.05.1973) și Făget (1973-1999) și protopop la Făget (1952-1968).

Ioan Vâșcu, paroh (1969-1984). Absolvent al Facultății de Teologie din București, unde își ia și definitivatul. Datorită insistențelor sale a fost construită casa parohială. Se transferă la parohia Bocșa I.

Marius Iuga, paroh (1984-1994).

Petru Cernescu (1994-1999). Vine de la parohia Zolt. Bolnăvicios, se pensionează în 1999 și moare la scurt timp după pensionare.

Laurențiu Emanuel Paulescu (1999 - prezent). Deși este născut în Curtea, părinții s-au mutat la Coșava, așa încât poate fi considerat localnic, mai ales că și clasele I-IV le-a urmat la Coșava. Studii ulterioare: clasele gimnaziale la Curtea (1992-1988), Seminarul teologic de la Caransebeș 1997-1992, Facultatea de Teologie de la Timișoara 2001-1997. După absolvire și-a continuat perfecționarea profesională; definitivat - Caransebeș - 2001, gradul II teologic - Timișoara 2006, gradul I Timișoara 2015⁴². A înfrumusețat biserica din Coșava cu pictură (200-2007) și pe cea din filia Nemeșești, până în 2010. Cu prilejul sfințirii primei picturi a fost înălțat la rangul de iconom, iar la sfințirea celei de la Nemeșești a fost răsplătit cu iconom stavrofor. Este și colaborator al publicației „Lumina”.

⁴² Este printre puținii preoți care a ales pentru obținerea gradului I o temă legată de trecutul parohiei: „Monografia istorico-bisericească a satului Coșava”. Lucrarea este întocmită în spiritul exigențelor științifice, cu citate, note de subsol etc., fiind notată cu nota maximă.

CATEDRALA, LĂCAȘ SFÂNT - SIMBOL AL ORTODOXIEI (IV)

MARIA TCACIUC BRĂTEANU

„Sfinții vin spre noi, ca noi să ne apropiem de Dumnezeu”.

Documentându-mă asupra temei am constatat că în afara catedralelor ortodoxe de la Orăștie, Sighetu Marmației și Alba-Iulia în țara noastră sunt multe biserici, mănăstiri, chiar și schituri care poartă hramul Arhanghelilor Mihail și Gavriil și Soborului tuturor cereștilor Puteri.

Arhanghelii sunt „duhuri slujitoare”, slugi credincioase ale lui Dumnezeu-Tatăl și ocrotitorii noștri. Ziua sărbătoririi Arhanghelilor Mihail și Gavriil cu Soborul tuturor Puterilor cerești a început a se serba în Biserica încă din veacul al V-lea și s-a răspândit în tot Răsăritul creștin și apoi peste toată lumea creștină. În Biserica Ortodoxă Română sunt sărbătoriți la 8 noiembrie.

Sf. Arhanghel Mihail este numit căpetenia îngerilor buni și binefăcători ai mântuirii, apărător și călăuzitor al oamenilor, dar și conducător al armatei îngerilor lui Dumnezeu împotriva diavolului. Numele său înseamnă „Cine este ca Dumnezeu”.

Potrivit Evangheliilor, Sf. Arhanghel Gavriil ar fi anunțat-o pe Maica Domnului despre faptul că va naște pe Iisus: „Bucură-te, prea aleasă între femei ! Domnul este cu tine”, dar și despre vestea trecerii din lumea pământească la viața veșnică a Maicii Domnului cu trei zile înainte de Adormirea ei, numele său însemnând „Dumnezeu este putere”.

În iconografia creștină cei doi arhangheli sunt prezentați împreună, Arhanghelul Mihail având într-o mână sabia de foc (simbol al luptei cu diavolul), iar în cealaltă mână având o balanță (simbolul judecății). Arhanghelul Gavriil este reprezentat ținând o floare de crin albă, simbolul purității și al Bunei-vestiri.

CATEDRALA ORTODOXĂ DE LA ORĂȘTIE

Din dorința de a avea o catedrală ortodoxă, creștinii ortodocși, după terminarea Primului Război Mondial și înfăptuirea Unității Naționale a Transilvaniei cu România, au dorit traducerea în practică a acestui deziderat prin construirea unui sfânt locaș de închinare.

În anul 1936 preotul protopop Ioan Moța împreună cu reprezentanții orașului Orăștie, în prezența Episcopului Teodor Scorobeț, au pus piatra de temelie a catedralei, în august 1936. Construcția s-a stabilit să fie amplasată în centrul orașului în piața Maria, azi piața Victoriei și s-a stabilit să aibă hramul Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil.

Banii pentru ridicarea catedralei au fost adunați prin colecta clerului și a întregii populații, cât și din donațiile făcute de Soc. „Mică” din Brad, Liceul „Aurel Vlaicu”, „Banca Ardeleană” (Orăștie), Banca Națională, Regimentul 92 de infanterie și ctitori anonimi, la chemarea fiului preotului Ioan Moța. Catedrala ortodoxă din Orăștie este un simbol al ortodoxiei și reprezintă dorința de afirmare a ortodoxiei, a istoriei zbuciumate a pământului transilvan. Existența unei vieți spirituale bogate a arătat preocuparea comunităților românești din acea vreme pentru a construi lăcașuri sfinte, ca urmare a dorinței unei vieți spirituale mai bogate. Piatra de temelie și hrisovul comemorativ au fost așezate pe locul unde urma să se construiască edificiul (în august 1936).

Catedrala este și rămâne și astăzi principalul simbol al orașului alături de statuia lui Decebal (87-106) și a lui Burebista. Dincolo de importanța simbolistic-religioasă, construcția este unică prin dimensiunea ei (tradiția arhitecturii bizantine) în artă, cu spiritul cubist al epocii. Planul ei este în formă de cruce grecească, a fost conceput de arhitectul George Cristinel și tradus în practică de Întreprinderea Ing. Tiberiu Eremia (București). La construcție s-a folosit cărămidă de la Sântimbru (județul Alba), beton armat, iar tencuiala e din terasit. Sculptura în piatră, pictura în tempera în stil neobizantin pe suprafețe întinse, dau acestei catedrale unicitatea și măreția ei. Arhitectura este de asemenea unică pentru o catedrală ortodoxă, constând dintr-o combinație de stiluri arhitectonice: roman, gotic, bizantin, având un singur turn (de factură gotică) asemănător unei campanile venețiene, dar și o cupolă în stil bizantin, inspirată după cupola Catedralei Sf. Sofia (Istanbul), ce se sprijină pe patru piloni care o susțin alături de arcadele de legătură din beton armat.

Pictura neobizantină (frescă) s-a realizat între 1940-1942 de către pictorul Dimitrie Belizarie (București). După un timp pictura a trebuit să fie refăcută în pridvor și în pronaos (în stil neobizantin). În pridvor au fost împrumutate și elemente de artă brâncovenească, fiind refăcut de către Ioan Preduț în 2000-2001. Iconostasul și scaunele au fost realizate între 1940-1942 din lemn de tei alb, nuc și paltin. Candelabrul a fost sculptat în lemn alb și fier forjat de către sculptorul Anghel Dima din București. Iconostasul și candelabrul au fost poleite cu slagmetal de către Dumitru Rădulescu.

Clopotele sunt în număr de cinci și sunt turnate în bronz la Sibiu în 1939 de către Frantz Cauntz, fiind aduse la Orăștie abia în 1945, la sfințirea catedralei. Catedrala dispune și de două toace: una din fier și una din lemn.

Sfințirea catedralei s-a făcut pe 2 septembrie 1945 în prezența Î.P.S. Dr. Nicolae Bălan-Mitropolitul Ardealului, a unui sobor numeros de preoți, a reprezentanților Guvernului României, oamenilor politici ai vremii.

Astăzi, luminată feeric, catedrala este un impozant edificiu, un loc sfânt, monument de referință pentru viața creștinilor și menținerea simbolului sfânt al ortodoxiei în mijlocul Cetății Paliei - Orăștie.

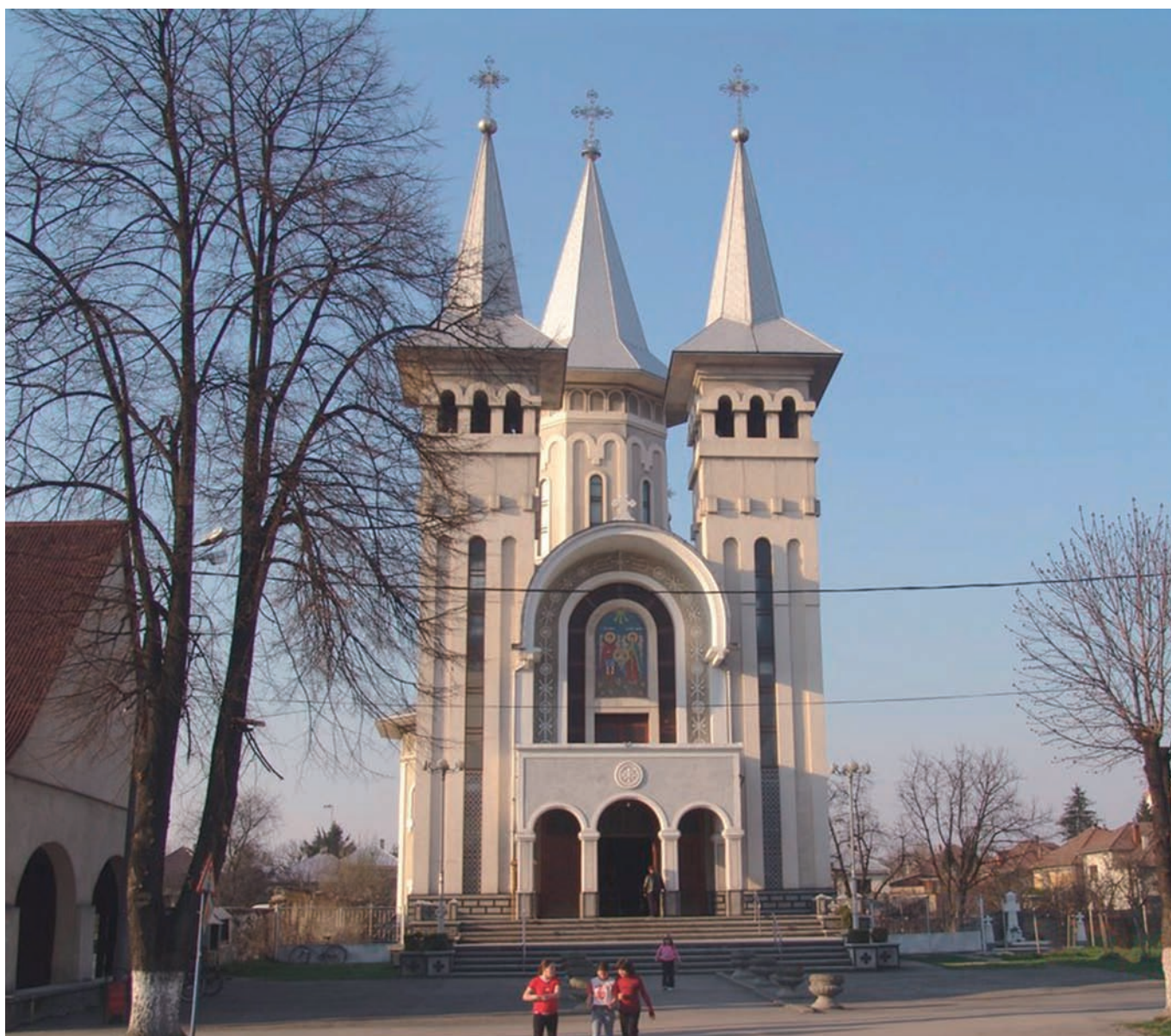
CATEDRALA ORTODOXĂ DIN SIGHETU MARMAȚIEI

În anul 1921 exista în Sighetu Marmăției capela Sf. Visarion, pe locul unde azi se află frumoasa catedrală. În 1937 Episcopia Maramureșului a aprobat desfășurarea slujbelor religioase în palatul episcopal, în sala festivă, pictată de către pictorul Traian Bîlțiu Dăncuș. Iconostasul existent era adus de la Vicovul de Jos

(Moldova), fiind datat între anii 1786-1787. În această capelă s-au ținut slujbele bisericești pentru enoriași până în 1952, după care s-a revenit la capela Sf. Visarion (palatul episcopal trecând în proprietatea Statului).

Pe 24 octombrie 1937 s-a pus o piatră de temelie de către Preasfințitul Părinte Arhiepiscop de la Mitropolia Transilvaniei, Dr. Vasile Stan. În primăvara lui 1985 s-a stabilit și binecuvântat locul pentru construcția unei catedrale. Lucrările de construcție au durat trei ani, după proiectului arhitectului Constantin Peno din Baia Mare. Arhitectura este neobizantină cu elemente de arhitectură românească în stil moldovenesc și maramureșean. Construcția, în formă de cruce, are două abside semicirculare. Naosul este acoperit de o cupolă. Pronaosul are o navă centrală pe care se sprijină bolta semicirculară și două nave laterale separate de nava centrală prin două șiruri de coloane. Catedrala are cinci turnuri: două la intrarea principală, un turn orientat spre vest unde sunt și clopotele și două turnuri mici la altar, respectiv unul central ce acoperă bolta octogonală luminată de opt ferestre.

Pictura în tempera groasă a fost realizată de către pictorii Ioan Diaconu și fiul său Valentin Diaconu din Rm. Vâlcea și în final încheiată de pictorul Matei Radu din Cluj-Napoca. Tărnosirea catedralei a avut loc pe 16. 08. 1998 de către Patriarhul Teoctist. La demisol se păstrează încă vechiul iconostas și s-a amenajat un paraclis. Deasupra intrării în catedrală s-a construit o clopotniță pictată atât în interior, cât și în exterior, iar în incinta cimitirului s-a construit o capelă. Catedrala desfășoară o activitate filantropică, având și diferite proiecte educaționale și sociale diverse.

FUNDAȚIA PAROHIALĂ „PREOT IOAN OLARIU”, UN FACTOR ACTIV DE SUPORT SOCIAL ÎN VREMURI DE RESTRIȘTE

Diac. dr. RĂZVAN EMANUEL FIBIȘAN

Este apriat faptul că, și în postmodernitate, concept caracterizat, mai ales, prin fragmentarea societății în forme multiple și diversificate de viață, Biserica Ortodoxă continuă, prin opera sa filantropică, să nu se lipsească de dialectica dimensiunilor temporare, ci să aibă implicații tot mai profunde în cele mai variate aspecte ale vieții sociale. Chiar dacă în contextul actual, accentul este pus pe cultivarea valorii exagerate a sinelui, oamenii Bisericii urmăresc iubirea comunională dintre frați și solidaritatea, cea care edifică, de fapt, Biserica noastră ca „familie a lui Dumnezeu”. O veritabilă paradigmă, în acest sens, o reprezintă Fundația parohială „Preot Ioan Olariu” din Timișoara, al cărei scop este să ofere servicii comunitar-sociale, medicale, culturale și educaționale, necesare rezolvării multiplelor probleme din Parohia Iosefin și din municipiul Timișoara.

În *Anul comemorativ al filantropilor ortodocși români*, Fundația „Preot Ioan Olariu”, o fundație social-filantropică de dezvoltare comunitară, non-guvernamentală, fără scopuri politice și nediscriminatorie profesional, aniversează 12 ani de bune fapte. Înființată în 2008, cu binecuvântarea Mitropolitului Nicolae Corneanu, actualmente, fundația își desfășoară activitatea cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, propunându-și să dezvolte sistemul de caritate, în spirit creștin umanitar,

atât în Parohia Ortodoxă Timișoara-Iosefin, cât și în comunitățile parohiale din capitala Banatului și județul Timiș.

Proiectul central al acesteia, intitulat „Sprijin la distanță - o șansă pentru fiecare” reprezintă programul prin care fundația sprijină lunar copiii și tinerii din județul Timiș, care manifestă interes pentru pregătirea lor profesională, dar care provin din familii nevoiașe, cu posibilități economico-financiare precare. Nu întâmplător, motto-ul membrilor fundației este evocativ: „Să fim de folos copiilor și familiilor aflate în nevoi! Să facem din educație și din accesul egal la valorile culturii, o formă de refuz a izolării și marginalizării provocate de sărăcie”!

„De-a lungul celor 12 ani de existență ne-am orientat, cu precădere, spre copii, elevi și studenți care provin din familii numeroase, cu posibilități materiale reduse, aflați în pericolul de a abandona școala. Acestora le oferim, în mod constant, ghiozdane cu rechizite școlare, cărți, alimente, îmbrăcăminte, încălțăminte, dar și ajutoare financiare ce acoperă cheltuielile de cazare și masă, în internat sau cămin. Pe lângă acestea, am instituit, în decursul vremii, un sistem de burse lunare, în număr de 76, pe care le-am acordat elevilor, dar și studenților de la medicină, asistență socială, teologie, științe economice și jurnalism, precum și unor sportivi de înaltă performanță, încurajând și apreciind, în felul acesta, progresul educațional, dar și prolificitatea succeselor sportive”, a menționat președintele fundației, preotul Ionel Popescu.

Însuși Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, a acordat, prin fundație, 7 burse unor elevieminenți din familii cu o situație materială precară. Suma totală a burselor oferite de fundație din 2013 și până în prezent, a ajuns la 124.103 lei.

În vederea dobândirii performanței școlare, dar și din dorința de a facilita accesul la educație, ca factor de formare și dezvoltare a personalității umane, fundația susține, pentru copii și tineri, organizarea de cursuri și meditații gratuite la română, matematică, engleză și italiană. De asemenea, a susținut, din punct de vedere financiar, un elev de liceu selectat pentru a-și continua studiile în Germania.

Tot în sprijinul copiilor, Fundația „Preot Ioan Olariu” susține financiar și atelierul de pictură pe pânză, lemn și sticlă, deschis la Centrul parohial „Sfânta Maria”, a cărui activitate a fost, actualmente, sistată din cauza pandemiei. Prin participarea la acest atelier de pictură, copiii au reușit să realizeze o simbioză între materiile realiste și cele din aria creativ-artistică. Fără echivoc, creativitatea reprezintă un proces de învățare aparte, iar introducerea unei ponderi mai mari de activități artistice în programul de studiu al copiilor, eficientizează procesul de învățare al acestora. Nu întâmplător toți copiii și-au manifestat entuziasmul față de aceste activități creative, care, pe lângă faptul că destind, dezvoltă imaginația și gândirea, contribuind atât la dezvoltarea personală, cât și la îmbunătățirea și consolidarea relațiilor dintre ei.

Știind că părinții au cea mai mare influență asupra atitudinilor, comportamentului și reușitelor copilului, fundația timișoreană acordă ajutoare sociale familiilor cu mai mulți copii și/sau monoparentale, dar și familiilor cu probleme grave de sănătate, handicap ori aflate în șomaj, facilitând astfel accesul la educația de calitate și incluzivă a copiilor din aceste categorii de risc. Tot referitor la tinerii aflați în situații deosebite, fundația a arătat, pe parcursul celor 12 ani de existență, o grijă permanentă pentru copiii din Centrul de Primire în Regim de Urgență din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș, pentru copiii cu diverse stări de morbiditate (neonatologie, izolator, terapie intensiva, cardiologie, boli respiratorii cronice, boli de nutriție și metabolism, endocrinologie, nefrologie, gastroenterologie), internați la Clinica Pediatrie Bega – Clinica II Pediatrie, dar și pentru copiii cu dizabilități din Centrul de zi „Podul Lung” de pe lângă Primăria Timișoara, oferind articole vestimentare, alimente, dulciuri, jucării, precum și echipamente de protecție. De asemenea, fundația, pe lângă faptul că a suportat achiziționarea unui cărucior special pentru un copil cu handicap (4894 lei) și a unor aparate auditive pentru o studentă de la Universitatea de Vest, în valoare de 4695 lei, a renovat și un salon pentru bolnavii de la Secția de Diabet a Spitalului Clinic Județean de Urgență „Pius Brînzeu” din Timișoara.

Împreună cu Parohia Timișoara-Iosefin, fundația sprijină și comunitatea credincioșilor cu deficiențe de vorbire și auz, singura din vestul țării, unde, săptămânal, se slujește Sfânta Liturghie în limbajul mimico-gestual, oficiată de un preot, special pregătit, ajutat de o persoană hipoacuzică care oferă răspunsurile liturgice, prin mimică, gesticulație și dactileme.

Nu numai copiii și persoanele cu dizabilități sunt ajutate, ci și bătrânii afectați de deprivare materială severă sau cu venituri disponibile sub pragul sărăciei, care nu-și pot asigura acoperirea cheltuielilor minime cotidiene. În acest sens, știind faptul că, nevoile persoanelor vârstnice, aflate în situații de

vulnerabilitate, cresc odată cu vârsta, adăugându-se noi patologii sau grade de dependență, membrii fundației, prin cantina socială a Parohiei Timișoara-Iosefin, contribuie, în preajma marilor sărbători, la achiziționarea de pachete cu alimente neperisabile, ajutându-i, totodată, prin dialoguri și diverse întâlniri, să înlăture sentimentul de inutilitate față de comunitate.

Având menirea de a fi un factor veritabil al îmbunătățirii calității vieții, Fundația „Preot Ioan Olariu” a organizat, la Filarmonica „Banatul” din Timișoara, un concert de muzică clasică de cameră, susținut de Cvartetul „Furiant” din Berlin și de o companie privată de muzică de operă din Viena, atât cu scopul strângerii de fonduri, cât și în scopul conștientizării implicării oamenilor în diverse acțiuni filantropice, necesare soluționării problemelor stringente cu care se confruntă anumiți semeni.

Este imperios necesar să evidențiem faptul că, fundația și Parohia Timișoara-Iosefin au contribuit și la construirea unei locuințe pentru o familie nevoiașă, cu șase copii, din localitatea timișeană Cornești, reușind astfel, pe de-o parte, să neutralizeze starea de paupertate, iar, pe de altă parte, să scadă atât gradul de alienare socială, cât și riscul izolării acestora de comunitate, generat de lipsa unui grup congeneric de suport.

Chiar și în contextul pandemic actual, fundația, împreună cu parohia, a continuat să acorde burse elevilor și studenților sărguincioși, precum și ajutoare unităților medicale din urbea de pe Bega, ca expresie a solidarității cu medicii, asistentele și personalul medical din avangarda luptei cu noul coronavirus (SARS-CoV-2), care se jertfesc de nouă luni în spitale, să protejeze viața pacienților infectați. Ajutoarele au constat în echipamente medicale: măști performante FF2 pentru medici, măști de protecție pentru bolnavi, mănuși de unică folosință, prosoape, termoscanere performante și combinezoane de protecție pentru cadrele medicale care lucrează în zona roșie, Covid-19; toate însumând mai mult de 65.000 lei. Anticipând aplicarea scenariului S3 (roșu), generat de creșterea ratei de infectare, fundația a oferit 50 de tablete elevilor Liceului „Alexandru Mocioni” din Ciacova, jud. Timiș, necesare desfășurării de activități didactice on-line, de acasă. Totodată, aceste tablete beneficiază, timp de 2 ani, de abonamente de date, susținute financiar tot de fundație.

Din cele prezentate în sinteză, se poate lesne observa că, Fundația „Preot Ioan Olariu” din Timișoara a contribuit semnificativ la prevenirea și/sau limitarea situațiilor de vulnerabilitate, precum și la înțajutorarea și îmbunătățirea condițiilor de viață a semenilor noștri. În altă ordine de idei, dinamica social-caritativă a acestei fundații relevă o modalitate efecă, prin care Biserica Ortodoxă Română realizează și împlinește, în vremuri de restriște, iubirea de oameni și coeziunea între aceștia.

PĂRINTELE STAREȚ VARLAAM ALMĂJANU DE LA PARTOȘ A TRECUT LA VIAȚA VEȘNICĂ

REDACȚIA

În noaptea de luni spre marți, (2/3 noiembrie a.c.), inima iubitoare a părintelui Varlaam Almăjanu, starețul Mănăstirii Partoș, a început să bată în veșnicie, lângă inima Celui pe care l-a iubit toată viața. Ultimele 18 zile ale vieții sale pământești au fost o „liturghie a crucii”, pe care a slujit-o în spital, însoțit de rugăciunile, nădejtile și lacrimile sutelor de credincioși care l-au respectat, prețuit și iubit din adâncul sufletului.

Preacuviosul Părinte Varlaam s-a născut la 5 mai 1978 în municipiul Reșița, județul Caraș-Severin. După terminarea Școlii primare și gimnaziale din localitatea natală (1992), se înscrie la Seminarul Teologic „Ioan Popasu” din Caransebeș, pe care îl absolvă în anul 1997. Între 1997-2001 urmează cursurile Facultății de Teologie Ortodoxă „Andrei Șaguna” din Sibiu, specializarea Teologie Pastorală, pe care le finalizează prin susținerea lucrării de licență, cu tema: „Premisele îndumnezeirii persoanei”. Între 2001-2002 face studii aprofundate la aceeași facultate, secția Teologie practică, specializarea: Teologie liturgică, finalizându-le cu susținerea lucrării de disertație, intitulată: „Cuvântul lui Dumnezeu în liturgia bizantină și misa romană. Studiu comparativ”. Tot în această perioadă face și studii postuniversitare în cadrul Institutului Teologic Evanghelic din Sibiu despre Introducere în teologia protestantă și urmează un curs de Limba germană la Goethe Institut.

După frecventarea cursurilor Școlii de limbă greacă modernă din cadrul Universității „Aristotel” din Thessalonik, Grecia, urmează, între 2003-2006, la aceeași universitate, cursurile Școlii doctorale, secția Teologie liturgică, Artă creștină și Drept bisericesc. Timp de un an (2005-2006) face și studii de specializare la Institutul Teologic pentru Bisericele Orientale, Regensburg, Germania (Ostkirchliches Institut Regensburg). Din anul 2017 a fost doctorand al Facultății de Istorie și Filosofie, din cadrul Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

În perioada seminarială, 1995–1997 a fost președintele Societății de lectură „Ioan Popasu” (Caransebeș) și redactor al periodicului pentru seminariști „Mărgăritarul credinței”. Pe parcursul anilor 2000–2002 a fost inițiatorul și coordonatorul general al dialogului teologic studentesc „Corpus Christi” dintre Institutele Teologice de diferite confesiuni din Transilvania; coordonator al secțiunii Teologie dogmatică și ecumenică; editor al revistei ecumenice studentești „Corpus-Christi”; responsabil al secțiunilor Teologie Dogmatică și Patrologie.

A fost, de asemenea, membru al dialogului teologic oficial dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Evanghelică din Germania – ramura tânără (2002-2003).

Între 2005–2006 a deținut funcția de secretar eparhial și coordonator al Departamentului pentru Tineret din cadrul Episcopiei Caransebeșului, calitate în care a inițiat și a redactat revista „Credo” și suplimentul acesteia pentru copii, „Îngerul păzitor”.

Din anul 2006 și până în 2008 a coordonat Departamentul pentru misiunea cu tinerii din cadrul

Arhiepiscopiei Sibiului, a inițiat și redactat revista „Quo Vadis” pentru tinerii din eparhie, a organizat un număr mare de simpozioane naționale pentru tineret, conferințe, cursuri și excursii.

La data de 5 mai 2006 s-a învrednicit de primirea Tainei Preoției în Catedrala „Sf. Mare Mucenic Gheorghe” din Caransebeș, ca sfânt apostolat și aleasă slujire lui Dumnezeu și oamenilor. Trei ani mai târziu, este călugărit la Mănăstirea „Sfântul Iosif cel Nou”, Partoș, primind numele Varlaam.

Timp de 12 ani a fost starețul Mănăstirii Partoș și conducător al Oficiului Parohial. În slujirea sa de stareț, alături de aspectul liturgic și duhovnicesc, este inițiatorul și organizatorul mai multor direcții de lucru cu proiecte și activități specifice: pastoral-misionare, culturale, social-filantropice și educaționale.

Dintre acestea se evidențiază:

1. Pastoral –misionare:

- cursuri biblice și de spiritualitate săptămânale
- Școala de duminică (inițiativă catehetică duminicală cu adulții)
- „Lângă inima lui Iisus” (ora de religie duminicală cu copiii)
- cursuri periodice de teologie dogmatică, în special de eshatologie creștină, cu credincioșii, tinerii și intelectualii.

2. Culturale:

- Dialogurile de la Partoș (conferințe cu dezbateri și abordări tematice interdisciplinare)
- Festivalul „Zilele Artei Sacre”
- Simpozionul Național Sfântul Iosif cel Nou – Ocrotitorul Țării Banatului
- mai multe concerte și activități artistice cu diverse ocazii

3. Social-filantropice:

- Bucătăria pe roți – acordarea de asistență socială la 15 familii nevoiașe
- „Pași împreună” – școala de sâmbătă adresată copiilor de rromi în vederea integrării lor (2010-2014)
- Centrul de zi pentru bătrâni și cantina socială DAR DIN DAR – 2019 (proiect finalizat pe fonduri europene, în curs de implementare).

4. Educaționale:

- Da pentru școală; investesc înțelept în viitorul meu – proiect de tip after school, zilnic, tutelat de mănăstire în parteneriat cu Școala Gimnazială Banloc.
- Școala de vară
- excursii și alte activități specifice.

5. Administrativ-gospodărești:

- a organizat biblioteca și muzeul mănăstirii în casa „Regina Elisabeta”, obținută prin retrocedare (2012)
 - a amenajat Centrul Social și Cultural „Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș” în fosta clădire a școlii din localitate (2015)
 - a demarat construcția noului corp de chilii, trapeza și paraclisul mănăstirii (2015)
 - a demarat construcția Centrului de zi pentru bătrâni și cantina socială „DAR DIN DAR” (2019)
- Bunul Dumnezeu, de la care vin „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit”, să-i așeze sufletul bun și iubitor de oameni în cetele dreptilor și să-l învrednicească de bucuria raiului.

Veșnică să fie pomenirea sa, din neam și neam!

*

Miercuri 4 noiembrie, de dimineață la mănăstirea Partoș s-a săvârșit Sfânta Liturghie de către mai mulți preoți în frunte cu părintele arhimandrit Simeon Stana, exarhul mănăstirilor din eparhie.

La orele 11:30 sicriul cu trupul neînsuflăit al părintelui stareț Varlaam a fost adus la mănăstire, de la spitalul din Timișoara, în sunetul clopotelor, după care a fost depus pentru puțin timp în biserică, unde s-a citit Psaltirea.

La orele 12 Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan al Banatului, înconjurat de părintele vicar eparhial Ionel Popescu și de mai mulți preoți și diaconi, a dat binecuvântarea pentru rânduiala înmormântării călugărilor. Din soborul slujitorilor au făcut parte și delegați ai Centrelor eparhiale de la Arad și Caransebeș. De asemenea, monahi și monahii din toate părțile Banatului au luat parte la tristul eveniment din viața mănăstirii Partoș. De față au fost sute de credincioși și credincioase. Răspunsurile la strănă au fost date de cântăreți veniți din Timișoara și din alte părți. La momentul rânduit s-a dat citire necrologului, după care Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan a rostit un emoționant cuvânt de învățătură.

La final, preoții au purtat sicriul împrejurul celor două biserici ale mănăstirii, după care la mormântul săpat în spatele bisericii de lemn, sicriul a fost depus spre odihnă, în așteptarea învierii de obște.

OMAGIUL UNUI DASCĂL PENTRU FOSTUL SĂU UCENIC, IEROMONAHUL VARLAAM ALMĂJANU

Preot dr. IONEL POPESCU
Vicar eparhial

În urmă cu două zile, sufletul părintelui Varlaam Almăjanu, starețul mănăstirii Partoș, a plecat spre zărilor veșniciei, iar miercuri, 4 noiembrie trupul său chinuit de boală a fost așezat spre odihnă, până la obșteasca înviere, în pământul sfințit de moaște, din spatele bisericii în care se află mormântul Sfântului Ierarh Iosif cel Nou, ocrotitorul Banatului.

Pe Cristian (Varlaam) Almăjanu l-am cunoscut în anul 1992, când a devenit elev al Seminarului teologic liceal „Ioan Popasu” din Caransebeș. Era un tânăr înalt, slăbuț, sfios, cuminte, discret și foarte silitor la învățătură, nelipsit de la sfintele slujbe. Descoperindu-i calitățile intelectuale și morale, precum și aptitudinile de organizator, i-am încredințat sarcina de a se ocupa de activitățile bisericești și culturale ale tinerilor din seminar și din oraș, l-am numit președinte al reînființatei Societăți de lectură „Ioan Popasu” și redactor al „Mărgăritarului credinței”, suplimentul Foii Diecezane, pentru tinerii din Caransebeș. Împreună am organizat, apoi, o mulțime de activități și l-am inițiat, pe el și pe alți seminariști, în tainele scrisului, articolele pe care le-au întocmit fiind publicate în suplimentul amintit.

Când Consiliul eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei a hotărât reactivarea mănăstirii Partoș, l-am contactat și, cu voia lui Dumnezeu, a preluat misiunea de stareț, pe care a îndeplinit-o ca nimeni altul, vreme de 12 ani.

„Dumnezeu nu ia la rând – spunea Părintele Mitropolit Ioan – ci ia din rând” și l-a luat pe părintele Varlaam, uriașul cu suflet de copil, cu privirea și cu vorbele-i blânde, pe îngerul ocrotitor al orfanilor, al familiilor nevoiașe și cu mulți copii, al vârstnicilor singuri și neputincioși, al comunității rrome, ca să-l fie ajutor în ceruri. Noi l-am pierdut aici pe pământ, dar cerul l-a câștigat.

Padre, cum îl alintau cei apropiați, rămâne pentru totdeauna în sufletul tuturor celor ce l-au cunoscut ca monahul de vocație și duhovnicul fără pereche, pentru care „sărăcia de bună voie” nu a fost un vot înscris în manualele de Teologie morală, și în Regulamentul vieții monahale, ci un mod de viață trăită conform principiului creștin: totul pentru alții, nimic pentru sine.

Ceea ce s-a întâmplat în ultimii 12 ani la Partoș, sub stăreția părintelui Varlaam, este un miracol. Oameni care la început s-au opus din răspuțeri reînființării acestei mănăstiri au devenit cei mai devotați susținători ai ei.

Credincioși vârstnici care nu mai călcaseră de mulți ani în biserică s-au întors cu bucurie și nu au mai lipsit duminica de la sfânta Liturghie.

Copiii unor familii cu probleme materiale, care de multe ori se culcau flămânzi, au primit hrană materială și spirituală, îmbrăcăminte, încălțăminte și rechizite.

Localnici care nu știau ce este voluntariatul sau dăruirea pentru semenii, au descoperit bucuria de a găti, de a ajuta, de a face ceva pentru cei de lângă ei.

Intellectualii din Timișoara și din alte localități ale eparhiei, (profesori, învățători, medici, arhitecți, ingineri, IT-ști etc.) fără legătură cu Biserica, reticenți față de viața liturgică, s-au transformat în oameni ai rugăciunii, în filantropi, în credincioși cunoscători ai adevărului Evangheliei și ai scrierilor Sfinților Părinți, a căror inimă a început să bată cu adevărat la Partoș și pentru Partoș.

Famiiliile modeste de rromi au cunoscut un OM, un PĂRINTE care nu le întoarce spatele, care dorește ca odraslele lor să se integreze în comunitatea locală, să frecventeze regulat școala, să se bucure de o educație aleasă și să nu mai simtă lipsurile.

Prin grija părintelui Varlaam, totul a prins viață la Partoș și în împrejurimi.

Satul s-a înfrumusețat, bisericile, casa modestă din curte și incinta au înflorit, școala a primit din nou elevi, corpul de chilii a fost ridicat la roșu, Centrul de zi pentru vârstnici și cantina socială DAR DIN DAR, au fost finalizate cu fonduri europene, biblioteca s-a îmbogățit, conferințele, seminariile, seriile duhovnicești, concertele, expozițiile, taberele, excursiile și pelerinajele au sporit numărul credincioșilor care veneau să se roage la Partoș, să aibă parte de bucuria întâlnirii cu Padre și de primirea unui sfat duhovnicesc.

Nimeni nu pleca de acolo fără un dar, cât de mic: un zâmbet frumos și sincer, o îmbrățișare caldă, o binecuvântare, o iconiță sau o cruciuliță, o broșură sau un pliant.

Părintele primea pe toată lumea cu dragoste, avea timp pentru fiecare, mai puțin pentru sine, predicile sale porneau din inimă și erau pătrunzătoare, spovedaniile s-au transformat în băi de lacrimi, cântarea de strană liniștită și armonioasă, rânduiala călugărească împlinită, nevoile parohienilor cunoscute și rezolvate.

Toate acestea în 12 ani de slujire, zi și noapte, la altar, în mănăstire, în parohie și în gospodărie, mereu în contact cu credincioșii, cu autoritățile locale, cu cei de aproape și cu cei de departe, fără a-și neglija lectura și pravila monahală, adesea făcute în miez de noapte. Parcă știa că nu mai are timp, că nu va trece mult și va auzi cuvintele Domnului Hristos pe care le cita în debutul unei întruniri culturale: „Astăzi vei fi cu Mine în rai!”

Pentru toate ostenele, bucuriile, milosteniile și jertfele așezate în potirul pilduitoarei tale slujiri din lavra Partoșului, rugăm pe Tatăl ceresc, să te întâmpine, iubite părinte și ucenic Varlaam, cu alesele Sale cuvinte: „Bine, slugă bună și credincioasă, peste puține ai fost credincioasă, peste multe te voi pune, intră întru bucuria Domnului Tău” (Matei 25, 23).

DOUĂ EVENIMENTE TEOLOGICE DE EXCEPȚIE LA TIMIȘOARA

Preot dr. NICHIFOR TĂNASE
Consilier eparhial

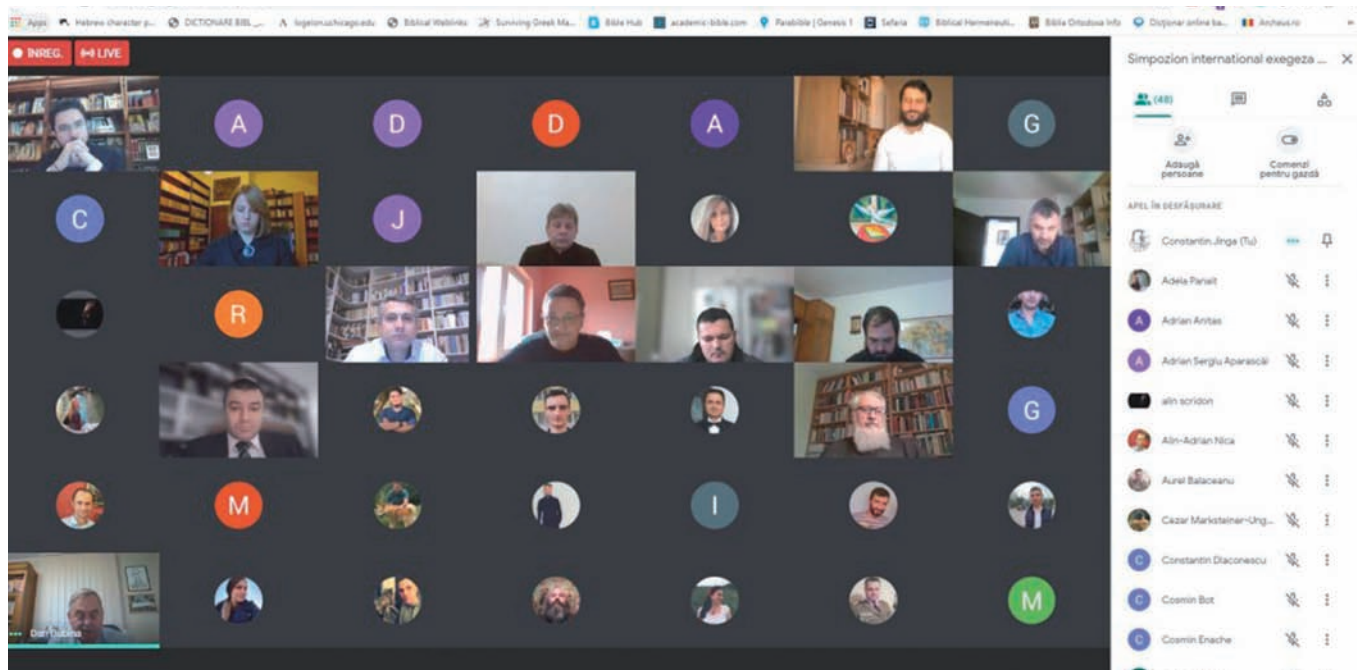
În ziua de 13 noiembrie a.c. (*Ziua Mondială a Bibliei*), s-a desfășurat la Timișoara, simpozionul internațional intitulat ȘCOALA TEOFANIA – Simpozion Internațional de Exegeză Biblică, care a reunit teologi ortodocși români din opt țări, de pe trei continente (America, Australia și Europa). Simpozionul a fost organizat de Mitropolia Banatului în colaborare cu Universitatea de Vest din Timișoara – Facultatea de Litere, Istorie și Teologie și Academia Română, cu sprijinul Consiliului Județean Timiș. Deschiderea oficială a avut loc online, așadar, vineri 13 noiembrie, de la orele 09:30.

În *Cuvântul de deschidere* al părintelui Nichifor Tănase, consilier învățământ Arhiepiscopia Timișoarei, coordonatorul acestui proiect, acesta a făcut referire la alocuțiunea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, despre locul teologiei în spațiul public și în Universitate, prilejuit de festivitatea de deschidere și inaugurare a noului sediu al Facultății de Teologie, la care au participat prof. Univ. dr. Marilen Gabriel Pirtea, rectorul Universității de Vest din Timișoara, cadre didactice și studenți de la facultățile de Teologie și Istorie. Înaltpreasfinția Sa a subliniat atunci faptul că prin atribuirea noului sediu și Facultății de Teologie, s-a „oferit un loc lui Hristos în zona centrală a Timișoarei”. Părintele Mitropolit Ioan evidențiasse, de asemenea, și faptul că, prin funcționarea Facultății de Teologie în acest spațiu, „se desăvârșește, abia acum, decretul regal de înființare a Universității de Vest Timișoara cu cele 3 facultăți, Istorie, Litere și Teologie, semnat de regele Mihai I al României în anul 1944”.

Simpozionul de exegeză biblică „Școala Teofania”, prin orientarea sa, predilect internațională, și-a propune să valorifice, prin prezența unor teologi români care predau în marile centre universitare de pe trei continente, existența unei teologii și a unei culturi teologice românești, aflată în situație itinerantă, și care produce valoare culturală și spiritual, creată de către aceștia în diasporă, la nivelul cel mai înalt al excelenței academice, fidelă tradiției ortodoxe și purtătoare a unui testament al părintelui Dumitru Stăniloae, acela de a fi și contemporană, și orientată spre viitor, în același timp.

Pornind de la explicarea semnificației afișului evenimentului, observăm că acesta este structurat ca o experiență a luminii în razele unui nimb luminos de la Moise la Serafim de Sarov. Pe de o parte, această simbolistică are legătură cu cunoașterea și exegeza teofanică a Bibliei. Pe de altă parte, dacă cunoașterea (*gnosis*) ca fundament (*episteme*) și spațiu universitar (*paideia*) este o lumină a rațiunii, cu atât mai mult, este lumină și cunoașterea teologică prezentă în același spațiu al cunoașterii. Teologia ‘odihnește’ pe om, este o știință ‘terapeutică’ (cu atât mai mult în aceste vremuri pandemice), însă, în mediul universitar, ea

respectă și criteriile unei științe în sine și exigențele unei discipline de sine stătătoare, care introduce în dialectica dintre „Adevăr și demonstrație”.

Academia Română, promotoare a valorilor culturale și științifice românești, partenerul evenimentului, a fost reprezentată la deschiderea evenimentului de către Președintele Filialei Timișoara, domnul Academician Prof. univ. dr. Dan Dubină. Datorită sprijinului financiar și logistic oferit pentru organizarea acestui simpozion au fost prezenți, de asemenea, prorectorul Universității de Vest, domnul profesor univ. dr. Cosmin Enache, președintele Consiliului Județean Timiș, domnul Alin Nica, împreună cu conducerea Facultății de Litere, Istorie și Teologie, reprezentată de doamna decan, profesor univ. dr. Loredana Pungă.

Printre participanții internaționali s-au numărat: cel mai renumit teolog român de *Exegeză a Noului Testament* (Părintele Vasile Mihoc), doi dintre cei mai renumiți profesori pe relația dintre *Știință și Teologie* de la Paris (Răzvan Ionescu) și Sydney (Doru Costache), doi profesori de *Orientalistică* din Sebia (Danilo Mihajlović) și Bosnia (Boško Erić), doi profesori de la Universitatea din Viena, specializați în *etică Socială* (Cezar Marksteiner-Ungureanu) și *Teologie Sistematică* (Ioan Moga, care deține primul și singurul post universitar dedicat teologiei ortodoxe la Universitatea din Viena); doi profesori din Germania, Ionuț Daniel Băncilă de la Universitatea din Erfurt (membru asociat al Institutului de Istorie a Religiei din cadrul Academiei Române) și Ioan Popoiu (cu studii la Universitățile din Marburg și Tübingen și care fost asistent la catedra de Noul Testament la Universitatea din Frankfurt), un teolog din Anglia, Dragoș Herescu este Directorul *Institutului pentru Studii Creștin Ortodoxe* din Cambridge (IOCS), un profesor din Canada, Dragoș Giulea de la Concordia University (cel care deține un doctorat în filozofie la Institutul de Filozofie și Psihologie al Academiei Române cu teza *Teoria procesualității în ontologia lui Constantin Noica* și un doctor în *Religious studies* – specialitatea patristică, la Marquette University, SUA). De asemenea, acestor teologi din Australia și Europa, se adaugă încă trei români din America: Radu Bordeianu, de la Duquesne University (care a ocupat funcția de președinte al Societății Teologice Ortodoxe din America, este membru al Comisiei de Dialog Teologic Ortodox-Catolic din America de Nord și, de asemenea, unul dintre co-fondatorii grupului de dialog evreiesc-creștin din Pittsburgh), Silviu Bunta (University of Dayton & St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary) și Bogdan Bucur de la St. Vladimir's Orthodox Theological Seminary, New York (de notat faptul că predecesorii săi la catedra de Patristică de aici sunt nume cunoscute ale teologiei ortodoxe, Georges Florovsky și John Meyendorff, creatorii curentului teologic neo-patristic din secolul XX).

Organizatorii le-au mulțumit tuturor participanților pentru împărtășirea cercetării academice și le-au lansat invitația de participare și la cea de a doua ediție a Școlii Teofania, la Timișoara.

*

În zilele de 24-23 noiembrie anul curent, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului, s-au desfășurat lucrările simpozionului internațional

de teologie, intitulat *Polis & Paideia. Temeiuri biblice și educație ascetică în Răsăritul creștin*. Acest eveniment academic de excepție a fost organizat de Facultatea de Litere, Istorie și Teologie (Departamentul de Teologie Ortodoxă), în colaborare cu Mitropolia Banatului și cu sprijinul financiar al Primăriei Municipiului Timișoara. Pe lângă reunirea mai multor remarcabili teologi români din țară și străinătate, acest simpozion s-a bucurat de prezența D-lui Bogdan Tătaru-Cazaban, din partea Institutului de Istoria Religiilor al Academiei Române, fost ambasador al României pe lângă Sfântul Scaun și Ordinul Suveran de Malta și a Părintelui Profesor Daniel Benga de la Universitatea „Alexander-Maximilian” din Munchen.

Chiar dacă formatul simpozionului a fost unul diferit față de cel tradițional (comunicările s-au desfășurat exclusiv în mediul online), am avut parte de o dezbatere extrem de vie și animată în rândul participanților. Această atmosferă se poate explica prin faptul că orice temă legată de educație are de-a face până la urmă cu însăși viața noastră. Educația, de orice natură ar fi ea, și cu atât mai mult cea de ordin teologic, reprezintă reperul fundamental în exercițiul formării duhovnicești.

Prin urmare, reușita unei autenice educații nu e niciodată limitată la caracterul ei strict formal și pragmatic, pentru că ea are în vedere, pe lângă cizelarea exterioară și desăvârșirea noastră lăuntrică. În acest context accentuăm faptul că această desăvârșire e înțeleasă ca o maturizare duhovnicească a omului, maturizare care nu se poate realiza decât în și prin Hristos. De altfel, însuși termenul de educație teologică se află într-o strânsă legătură cu această viziune foarte palpabilă a creșterii duhovnicești, o creștere care are drept scop dobândirea „stării bărbatului desăvârșit, măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (Efeseni 4, 13).

Dacă ar fi să sintetizăm am putea spune că timp de 2 zile, pe lângă prezența masivă (peste 150 de conectări), am avut parte cu adevărat de un regal teologic, în care invitații noștri de la München, Leiden, Roma, Louvain, București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Sibiu și Craiova, ne-au încântat cu ample și profunde prelegeri consacrate relației dintre polis și paideia în lumea de azi.

Arhiepiscopia Timișoarei.

Lista cu preoții care au susținut examenul de gradul I, Mănăstirea Timișeni, 3 noiembrie 2020

Nume și prenume	Parohia	Tema lucrării	Prof. coordonator
Pr. IANCU Ioan Daniel	Nădrag	Sărbători mozaice și sărbători creștine. Studiu comparat	Pr. conf. univ. dr. Constantin Jinga
Pr. PĂIȘ Cristian-Lucian	Sacoșu Turcesc	Protopopiatul ortodox român al Timișoarei în preajma Marii Uniri	Pr. lect. univ. dr. Alin Cristian Scridon
Diac. CĂTINEAN Dorin Dumitru	Timișoara Fabric	Bisericele Ortodoxe ale cartierului Fabric din Timișoara până în anul 1990. Istorie și Artă Bisericească	Pr. lect. univ. dr. Daniel Alic
Pr. IJECONI Valeriu	Timișoara Zona Soarelui Sud	Purtarea de grijă a lui Dumnezeu față de lume și misterul libertății umane	Pr. prof. univ. dr. Ioan Tulcan
Pr. LAZĂR Călin-Beniamin	Pietroasa	Psalmii în spiritualitatea creștin-ortodoxă	Pr. Conf. univ. dr. Constantin Jinga
Pr. RUSAN Daniel Emil	Livezile	Parohia Livezile. Istorie și Artă Bisericească	Pr. lect. univ. dr. Daniel Alic
Pr. DRAGAN Giorgiev	Voiteg	Parohia Voiteg. Istorie și Artă Bisericească	Pr. lect. univ. dr. Daniel Alic
Pr. POPOVICI Dragoș-Georgian	Stamora Germană	Dinamica sfințirii vieții umane reflectată din Tainele de inițiere ale Bisericii: Botez, Mirungere și Euharistie	Pr. lect. univ. dr. Adrian Covan
Pr. MAFTEI Ionel	Săcălaz	Revelația dumnezeiască sau ansamblul dinamicii teofanice	Pr. lect. univ. dr. Adrian Covan
Pr. FILIP Florin-Ionuț	Timișoara-Dacia	Sărbători mozaice și sărbători creștine – studiu comparat	Pr. Conf. univ. dr. Constantin Jinga
Pr. FAUR Ilie Ioan	Vălcani	Marea Unire oglindită în presa bisericească bănățeană	Pr. lect. univ. dr. Alin Scridon
PR. ȘTEFONI Ciprian Cosmin	Izvin	Biserica și Școala în Izvin. Incursiune istorică	Pr. lect. univ. dr. Gabriel Basa

Patimile lumii noastre

Trăim vremuri atât de dificile și încurcate,
 O permanentă teamă e vădită peste tot în jur
 Sate și orașe sunt goale de parcă-s depopulate,
 Iar iubirea se cântărește în cote și măsuri.
 Oamenii sunt încremeniți în lăuntrul lor de
 teamă,
 Mereu speriați și fără un orizont în dreptul lor
 Simțindu-și visele îngropate de o aprigă iarnă,
 Ce s-a lăsat aievea peste sufletele lor.
 Oamenii din jurul nostru devin mai reci cu
 fiecare zi,
 Tristețea și-a lăsat amprenta peste fiecare
 Zilnic mor oameni și se îmbolnăvesc sute, și mii,
 Așa încât incertitudinea a apărut deodată-n
 zare.
 Oameni ce până ieri priveau cu încredere
 înainte,
 Iar voința lor străbătea vise și idealurile mărețe
 Simt acum cum neputința nu se mai dezmințe,
 Ci este din nou prezentă și la fel de rece.
 În bisericile bătrâne se aud glasuri și plângere
 și rugă,
 Înainte Celui ce a plăsmuit oarecând pe om
 -Doamne Cel ce ești bun și ai putut pe cruce
 să înduri,
 Cuiele și paharul umilinței, Tu Cel ce faci
 minuni.
 Ascultă rugăciunile ce se înalță din iadul
 deznădejdiei noastre,
 Din neputința noastră de a fi ascultători de
 Tine
 De lipsa de iubire ce ne-a încolțit în inimi și în
 case,
 De ura ce zace-n noi prefăcută în suspine.
 Ascultă glasurile noastre ce îți cerșesc
 milostivirea,
 Apropie-te de noi, de noi cei care te-am părăsit
 Adu-ți aminte că numai Tu singur ești iubirea,
 Deși ești și acum pe străzi gol, desculț și
 oropsit.
 Noi te rugăm să ridici paharul și urgia ce ne-a
 cuprins,
 Să ștergi lacrimile noastre ce sunt tot mai
 multe și amare
 Să te înduri de bătrâni, de copii și de părinți,
 Să aduci din nou speranța vieții, în loc de
 disperare.

Preot CONSTANTIN MILIN

Pentru Învierea veșnică

Prea scurtă-i viața
 Și ne-nfricoșăm
 De capcanele ei,
 Prin forța rugăciunii
 Încercăm purificarea
 Pentru Învierea veșnică
 Doamne,
 Numai în mâinile Tale
 Sălășluiește
 Lumina mântuirii!

PETRU JICHICI

Noapte de veghe

Se lasă noaptea cea cu lună plină
 Peste oceanul infinit al cerului,
 Ce se-oglindește în apele line,
 Ca tainică tovarășă a sufletului.
 Mi-este somnul pe-aproape
 Cu visul ce mă cuprinde în brațe,
 Rămân abătută-n gânduri uitate ...
 În inimă demult sunt păstrate ...

Veghea nopții, adormirea cerului,
 Aduce luna plină la colțul patului.
 S-a lăsat noaptea cea neagră peste ziua,
 Mă farmecă aștrii, îmi fură visele, somnul,
 Că noaptea de veghe-i caldă și albastră
 Iar raza lunii pline îmi râde-n fereastră.

MARIA TCACIUC BRĂTEANU

Tu, Doamne

Tu, Doamne, încă ai iertat
 Pe cei ce chinuri Ți-au adus
 Și Te-au hulit și Te-au scuipat
 Și coasta Ți-au străpuns.

Doar bine ai făcut, lisuse
 Chiar și pe cruce răstignit
 Rugai pe Tatăl ca să ierte
 Pe cei care Te-au răstignit.

Ai vrut să fii o pildă vie,
 Trăind ca oamenii de rând

Și toată gloata să-Ți urmeze
Cât viață fi-va pe pământ.

Dar câți mai sunt care veghează,
Lăsându-și timpul prețios
Să cerceteze, să urmeze
Cea nouă lege-a Lui Hristos?

Creștine drag, adu-ți aminte
Că poate-un mâine n-o mai fi
Și-ai să constăți cu întristare
Că-i prea târziu a te căi...

IOAN PEIA

Acolo sus

Când drumu-i lung și crucea-i grea, și-am obosit
Să ne-amintim, zâmbind, de primăvară
Doar Tu ne-ajută cu această grea povară
Să-naintăm încet spre cerul sfânt

Acolo sus, acolo-i Învierea
Acolo de-aș ajunge mai curând
'Nainte însă-i crucea și durerea
Și-un gând smerit legat de acest pământ

Să viețuiești gândind la veșnicie
Să fii mereu mai bun ca altădată
Cu-o inimă deschisă, fără pată
Și c-o privire limpede în ochi senini ...

Rasofora XENIA

În cinstea Intrării Maicii Domnului în Biserică

Bucură-te Preacurată limpezime minunată
Și lumină adevărată
Când tu în Biserică ai intrat
Sfânta Biserică s-a bucurat.
Toți sfinții îngeri și toți sfinții împreună
Te-au primit cu voie bună
Și au săltat de bucurie
La intrarea ta în Sfânta Biserică, Sfântă Fecioară
Marie.
Bucură-te Sfântă Fecioară Marie
Că prin tine a venit în lume bucurie.
Bucură-te odor strălucit și sfânt,

Că prin Tine a venit bucurie pe pământ.
Bucură-te Preafrumoasă
Că din ceruri ai fost aleasă
Să vii la noi pe pământ
Și să-L naști pe bun și sfânt.
Bucură-te bucurie
Sfântă Fecioară Marie
Că prin nașterea ta, părinții tăi mult s-au bucurat
Că de rușine și ocară au scăpat.
Ajută-ne, Sfântă Fecioară
Ca să scăpăm de rușine și ocară,
Oriunde ne aflăm, chiar și-n altă țară
Să te mărim și să-ți mulțumim Sfântă Fecioară.

MAXIMILIAN DUMA

La praznicul Intrării Maicii Domnului în Biserică

Astăzi Sfinții Ioachim și Ana s-au gândit
Când fica lor trei ani a împlinit
De făgăduință și-au amintit
Și așa au chibzuit.
La Ierusalim să pornească
Și la templu să se oprească,
Pe fica lor, lui Dumnezeu s-o dăruiască
Ca aici să crească,
Cu bunăcuvință să trăiască
Și bunului Dumnezeu să-i slujească.
Și așa au apreciat
Că pe rude și cunoscuți au invitat,
Ca împreună cu ei să fie călători
Și pe drum spre Ierusalim rugători,
Ca bunul Dumnezeu să le fie ocrotitor
Și călătoria s-o facă cu spor.
Nazaretul l-au lăsat
Trei zile pe cale au plecat,
Cu făclii și cu cântare
Spre a oamenilor mirare.
La Ierusalim ajungând
Au împlinit acel gând,
Dând pe fica lor Maria
Arhiereului Zaharia,
Care de Dumnezeu luminat
Cu Sfânta Fecioară Maria în sfânta sfintelor a
intrat,
Bucurie în cer și pe pământ atunci s-a făcut
Și la toată lumea s-a făcut cunoscut.

Protosinghel MIHAIL DUMA

ACTUALITATEA EPARHIALĂ

Pomenirea patriarhului Irineu al Serbiei, la Timișoara

Duminică 22 noiembrie, la Catedrala episcopală ortodoxă sârbă din Timișoara a avut loc Sfânta Liturghie, la care a participat Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului.

Din încredințarea Preasfințitului Lukijan Pantelić, episcop de Buda, Sfânta Liturghie a fost oficiată de preotul Marincó Markov, vicar al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara, de preotul Ionel Popescu, vicar eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei, împreună cu un sobor de preoți și diaconi.

Au fost prezenți Consulul Serbiei la Timișoara, Președintele Uniunii sârbilor din România și un număr mare de credincioși sârbi din urbea de pe Bega.

Cuvântul de învățătură a fost rostit de către Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, care a tâlcut pericopa evanghelică în care se vorbește despre Învierea fiicei lui Iair (conform calendarului Iulian).

După Sfânta Liturghie, Părintele Mitropolit Ioan, împreună cu soborul de preoți și diaconi, a oficiat slujba de pomenire a Patriarhului Irineu al Serbiei.

La final, Chiriarhul Banatului a lăsat un mesaj în cartea de condoleanțe, deschisă la sediul Episcopiei sârbe din Timișoara, apoi s-a întreținut cu Consulul sârbilor din oraș și cu Președintele Uniunii sârbilor din România.

În acest context, Părintele Mitropolit a evocat personalitatea Patriarhului Irineu, pe care l-a întâlnit la Sfântul Sinod de la Creta din 2016 și împreună cu care a slujit Sfânta Liturghie în Muntenegru în urmă cu doi ani.

Consulul Serbiei la Timișoara a mulțumit Înaltpreasfințitului Părinte Ioan pentru vizita frățească de astăzi și a subliniat încă o dată bunele raporturi care există între bisericile și țările noastre.

Vizite pastorale și sfințiri de cruci la biserici din eparhie

În după-amiaza zilei de duminică 22 noiembrie, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan al Banatului a cercetat canonic parohia Periam, ocazie cu care a sfințit noile cruci care vor fi așezate pe biserica parohială.

La slujbă au luat parte protopopul locului, părintele Marius Podereu, parohul locului, părintele Valer Cioica, alți preoți din cuprinsul protopopiatului și mulți credincioși.

Cuvântul de învățătură al Chiriarhului a subliniat necesitatea întăririi în dreapta credință a credincioșilor și importanța păstrării tradițiilor și obiceiurilor strămoșești.

*

În ziua cinstirii Sfinților Arhangheli, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Ioan a poposit în parohia Berecuța din protopopiatul Deta.

La ceas de seară, Înaltpreasfințitul Mitropolit Ioan a sfințit crucea care va străjui de acum biserica parohială.

Achiziționată prin jertfa credincioșilor și la inițiativa P. C. Părinte Zoran Milovanov, crucea cea nouă va înlocui pe cea veche, deteriorată de trecerea anilor.

S-a săvârșit slujba Aghiazmei Mici de către soborul alcătuit din P. On. Părinte Ioan Prisăcean, protopopul Detei, Zoran Milovanov, parohul locului, P. Cuv. Părinte Nikon Karicianac, starețul Mănăstirii „Sfântul Gheorghe” și P. C. Părinți Adam Rugaci (pensionar), Valentin Bugariu (parohia Birda), Călin Negrea (parohia Gătaia), Iulian Popa (parohia Colonia Gătaia), Jivoine Maletici (parohia sârbă Denta), Dan Dologa (parohia ucraineană Remetea Mică) și Sebastian Andrei Petrescu (parohia Percosova).

În cuvântul de învățătură rostit cu această ocazie, Înaltpreasfințitul Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului a prezentat semnificația Sf. Cruci pentru biserica din localitate cât și pentru enoriașii ei. Totodată Înalțul Ierarh a avut cuvinte de apreciere la lucrările capitale făcute în anii trecuți la interiorul bisericii.

Au fost prezenți cu acest prilej monahiile de la Centrul Eparhial, mai mulți credincioși din parohie și din filia Mănăstire a parohiei Berecuța și credincioși din parohiile învecinate.

Centrul eparhial ajută spitale din județul Timiș

În această perioadă de pandemie, grija Părintelui Mitropolit Ioan se îndreaptă din nou spre spitalele din Timișoara, respectiv Spitalul de boli infecțioase „Victor Babeș” și Spitalul Județean.

Astfel, cu binecuvântarea Înaltpreasfinției Sale, monahiile de la Centrul eparhial au confecționat prosoape de unică folosință necesare personalului medical și bolnavilor din spitale, care se confruntă cu o criză acută de materiale, datorită exploziei cazurilor de infectare cu covid.

De data aceasta, maicile au realizat, într-o singură noapte de priveghere, un număr de 2600 de prosoape de unică folosință. Dintre acestea, 1400 bucăți au fost distribuite secției ATI de la Spitalul Județean, iar 1200 secției ATI a Spitalului de boli infecțioase „Victor Babeș” din Timișoara.

Acțiunea aceasta se înscrie în lungul șir al donațiilor făcute de Centrul eparhial în ultimele opt luni pentru cei aflați pe paturile de suferință și constituie bun exemplu de solidaritate și comuniune creștinească, la care suntem chemați toți în aceste vremuri de pandemie.

În sprijinul bolnavilor de la Casa Austria

Activitatea socială a Arhiepiscopiei Timișoarei se desfășoară prin implicarea sectorului social-filantropic care, în funcție de posibilități și de multe cereri, încearcă să ofere ajutor material, financiar și spiritual și contribuie la susținerea eforturilor autorităților în lupta cu acest agent patogen SARS-COV-2.

La solicitarea cadrelor medicale de la spitalul timișorean Casa Austria, unde sunt internați în jur de 50 bolnavi infectați cu virusul Sars-Cov-2, Fundația „Filantropia” a Arhiepiscopiei Timișoarei și Parohia Ortodoxă Română Timișoara Iosefin, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Ioan, Mitropolitul Banatului, au acordat, în regim de urgență, materiale necesare îngrijirii bolnavilor, în sumă de 3500 lei.

Donația a fost primită cu mare bucurie de către medicii și asistentele unității medicale, uimiți că solicitarea transmisă azi dimineață a fost rezolvată într-un interval de timp atât de scurt. De asemenea, în urma discuțiilor cu personalul medical de la acest spital, vor mai fi donate, în zilele următoare, obiecte de strictă necesitate și aparatură medicală: termometru frontal, tensiometru și pulsoximetru. Așadar, Biserica răspunde, încă o dată prompt la solicitările primite din partea cadrelor medicale, dăruite cu trup și suflet îngrijirii și tratării semenilor noștri aflați pe patul de suferință.

Instalarea noului preot paroh al parohiei Recaș I

În Duminica a 22-a după Rusalii, din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, a avut loc instalarea noului preot paroh Liviu Bugariu la biserica parohiei Recaș I, protopopiatul Timișoara II.

Soborul de slujitori a fost alcătuit din: protopopul Cristian Păiș, părintele Liviu Bugariu- noul preot paroh și părintele Emil Paven -preotul pensionar. După cuvântul de învățătură rostit de noul preot paroh și după otpustul Sfintei Liturghii a urmat scurta ceremonie de instalare a noului preot paroh.

Părintele protopop Cristian Păiș l-a prezentat credincioșilor pe părintele Liviu Bugariu, un preot foarte bine pregătit din punct de vedere teologic, care a activat în parohia Ictar-Budinț, unde a renovat cele două biserici și casa parohială, fiind foarte apreciat de către credincioșii parohiei.

Părintele protopop i-a mulțumit apoi părintelui pensionar Emil Paven pentru întreaga activitate pe care a desfășurat-o în parohia Recaș I.

În continuare părintele protopop Cristian Păiș a oficiat ceremonia de instalare a părintelui Liviu Bugariu, în cadrul căreia i-au fost înmânate sfânta evanghelie și sfânta cruce simbolurile slujirii preotului în parohie în calitate de propovăduitor al Cuvântului lui Dumnezeu, de săvârșitor al sfintelor Taine. Apoi părintele protopop i-a înmănat noului preot paroh cheile bisericii și l-a îndemnat să folosească aceste chei pentru a deschide cât mai des ușile bisericii pentru credincioșii parohiei, iar în chip simbolic, să deschidă pentru credincioși Ușile Împărăției cerurilor, după care a transmis tuturor binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan, Arhiepiscopul Timișoarei și Mitropolitul Banatului.

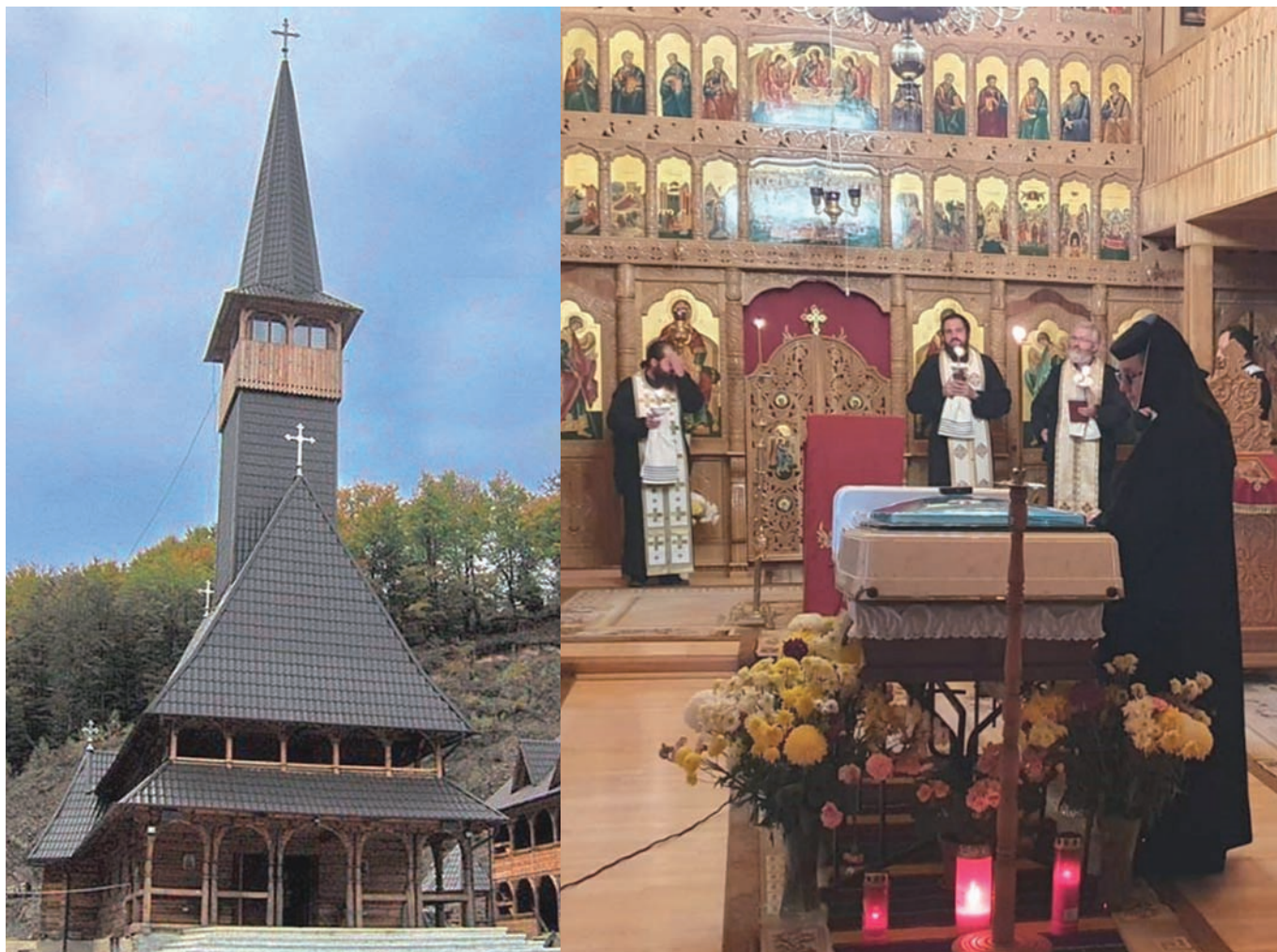
A urmat un cuvânt din partea preotului pensionar Emil Paven și un cuvânt de mulțumire al părintelui paroh Liviu Bugariu, în care a mulțumit lui Dumnezeu pentru tot ajutorul primit în slujire, Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan pentru încrederea acordată prin numirea în această parohie, familiei și tuturor credincioșilor prezenți.

Biserica cu hramul

„Pogorârea Duhului Sfânt” a parohiei Recaș I a fost construită în anul 1924, în stil bizantin. Este zidită din cărămidă arsă, acoperită cu tablă zincată, biserica având două turle și o cupolă. Biserica s-a zidit de către antreprenorul Iosif Ortner. Iconostasul este din lemn de tei, sculptat de către sculptorul Iosif Busioc, iar pictura iconostasului este executată de pictorul Ioan Balean, din Caransebeș (a consemnat **protopop CRISTIAN PĂIȘ**).

Slujbă de înmormântare la mănăstirea Luncanii de Sus

În noaptea de sâmbătă spre duminică 22/21 noiembrie a trecut la cele veșnice sora Anica Nistor, în etate de 95 de ani, viețuitoare la mănăstirea Luncanii de Sus, mama după trup a maicii starețe Filoteea Nistor. În zilele care au urmat, trupul neînsuflețit a rămas depus în biserică, unde zilnic s-a săvârșit Sfânta Liturghie și s-a citit Psaltirea neîntrerupt.

Marți 24 noiembrie de dimineață s-a oficiat Sfânta Liturghie, apoi, spre prânz mai mulți preoți au săvârșit slujba înmormântării. Cuvântul de învățătură și mesajul Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Ioan au fost rostite de preotul Marius Florescu de la Centrul eparhial.

După slujba de la mănăstirea Luncani s-a mers la mănăstirea Vasiova din județul Caraș-Severin, unde trupul neînsuflețit al sorei Anica a fost depus în mormânt, într-o așteptare a învierii celei de apoi, alături de soțul acesteia.

Reabilitarea bisericii de lemn de la Românești

În perioada aceasta Primăria din Tomești, prin finanțare europeană, face o nouă încercare pentru găsirea unui constructor care să reabiliteze unul dintre cele mai frumoase monumente istorice din întreg Banatul. Este vorba despre biserica de lemn monument istoric din Românești, județul Timiș, aflată într-o avansată stare de degradare. Se pare că biserica ar fi fost construită undeva pe Valea Mureșului și adusă la Românești în decursul secolului al XVIII-lea.

Lucrările prevăd și refacerea stratului pictural. Valoarea contractului este estimată la 3.570.928 lei, fără TVA, adică aproape 1 milion de euro cu TVA.

Masa săracilor la paraclisul mitropolitan din apropierea Centrului eparhial

De câțiva ani buni, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Mitropolit Ioan al Banatului, la Paraclisul Mitropolitan Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și Sfântul Evanghelist Luca din Timișoara se desfășoară programul *Masa săracilor*, cu sprijinul credincioșilor care frecventează această biserică. Duminică, 29 noiembrie, beneficiarii Azilului de noapte de pe strada Brâncoveanu nr. 50 din Timișoara au primit, prin grija părintelui Cristian Feraru și a bisericii amintite, 80 de pachete cu hrană caldă, de care s-au bucurat cei care își găsesc adăpost aici. De menționat este că prin programul *Masa săracilor*, organizat de Paraclisul Mitropolitan Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și Sfântul Evanghelist Luca din Timișoara se oferă săptămânal hrană caldă mai multor familii nevoiașе din Timișoara și din județ.

Noi reviste parohiale

„Arhanghelul” nr. 36 / 2020

A apărut revista de cultură și religie rurală „Arhanghelul” din Birda. Din cuprinsul acestui ultim număr din 2020 cititorii pot găsi în rubricile permanente câteva contribuții cu privire la literatura română, istorie orală, medalioane artistice, tinere condeie și cronică parohială.

Conf. univ. dr. Mirela Ioana Dorcescu iscălește un medalion închinat unui viețuitor și duhovnic de la Mănăstirea Timișeni-Șag: „Un mistic-martir: Părintele Ioan Negruțiu”, iar prof. Iosif Marius Circa își continuă seria amintirilor „Din amintirile unui colonist din Gătaia” cu cel de-al XIII-lea episod.

Elevii și tinerii semnează o pagină proprie de poezie și eseu cu cele mai fragede realizări publicistice.

Preotul Valentin Bugariu scrie două articole dedicate unor evenimente care au avut loc anul acesta și care Parohia Birda le-a pregătit: „Ioan Alexandru la 20 de ani de la înveșnicire” („Editorial”) și „Remember Irina Petrescu” („Documentar”). Cronică parohială încheie cele douăsprezece pagini ale publicației.

Revista este și anul acesta însoțită de calendarul creștin-ortodox de buzunar pe anul 2021. Acesta amintește cititorilor de împlinirea a 110 ani de slujire bisericească neîntreruptă în actuala biserică a satului.

În format electronic revista „Arhanghelul” poate fi lecturată accesând linkul: <https://www.scribd.com/document/486047423/Arhanghelul-Nr-4-2020-Color>.

Editorial:

Ioan Alexandru la 20 de ani de la înveșnicire

Pe 16 septembrie 2000, se stingea departe de România atât de drag cântată ca nimeni altul în imne, poetul Ioan Alexandru (n. 25 decembrie 1941). Pentru a-l comemora și a pune în valoare opera poetică în comunitatea noastră eclezială, a

încolțit înăuntrul sufletului meu ideea de a-l aminti în biserică printr-un program artistic prin rugăciune, cuvânt și cânt. Însă buna intenție a fost zădărnicită de măsurile sanitare impuse pentru realizarea unei astfel de activități. Și, totuși, înarmat cu cele două volume de *Opere*, tipărite sub egida Academiei Române, Editura Fundației Naționale pentru Știință și Artă, București, 2015, vol. I – 1.702 p.; vol. II – 1.516 p., și îngrijite de profesorul dr. Alexandru Ruja de la Universitatea de Vest din Timișoara, am avut curajul de a așterne pe hârtie câteva rânduri dintr-un proiectat panegiric intitulat „Ioan Alexandru – poet religios”.

Poetul Ioan Alexandru s-a născut în ziua de Crăciun a anului 1941, zi providențială pentru poetul religios de mai târziu, nota Acad. Eugen Simion în prefața primului volum. Cum localitatea natală, Topa Mică era sub ocupație hortistă, atât numele familiei, cât și implicit al copilului a fost nume unguresc în hârtiile primăriei: Ianoș Sándor.

Satul a fost așa cum la vremea lor Goga și Blaga și-au văzut vetrele părintești, sfânt, curat și drept, dosit printre stele, cu dealuri blânde și cu izvoare limpezi situate în coasta răsăriteană a Apusenilor - „slăviții munți” – peste care plutește un fel „de-albastru tainic [ce] înfioară” și deasupra

căroa se ridică „stolul ceresc de păsări călătoare”. Satul este nucleul existenței mele, mărturisește Ioan Alexandru: „Pot spune că întreaga mea copilărie este legată de tradiția teribilă a Transilvaniei, a unui sat, aș putea spune ancestral, de dealuri ce premerg Munții Apuseni, cu oameni viguroși, păstrători de

tradiție și rândueți. [...] Satul transilvan, cu toată austeritatea și sacralitatea lui, este o permanență în scrisul meu. Când am plecat de acolo am avut sentimentul că am plecat din rai și așa a fost. Până când am înghebat familia în care am regăsit acel rai într-o altă formă, satul a rămas nucleul existenței mele”¹.

Aidoma unei păsări călătoare, poetul Ioan Alexandru pleacă din cuibul nașterii în călătoria vieții, mai întâi la Cluj, apoi la București. În orașul de pe Someș, fratele Ioan, de mai târziu, a fost elev la Școala Medie „G. Bariț” din Cluj. Aici a frecventat cercurile literare și l-a căutat pe Lucian Blaga. Din vremea aceasta a primei tinereți datează prima consențență a apropierii poetului de Biserica Ortodoxă, prin comunitatea parohială din Florești.

Preot Valentin Bugariu
(Continuare în p. 5)

¹ Eugen Simion, *Introducere la vol. Ioan Alexandru, Opere*, vol. I. Text ales și stabilit, note și comentarii, variante, cronologie și indici de Alexandru Ruja, Editura Fundației pentru Știință și Artă, București, 2015, p. XIII-XIV.

Sfeșnicul" nr. 2 / 2020

De curând a apărut un nou număr al revistei „Sfeșnicul”. Editată de Parohia și Școala Gimnazială din Mașloc în cuprinsul a 24 de pagini oferă cititorilor un variat și bogat sumar. Editorialul acestui număr „Copii, dascălii și părinți ai copiilor din învățământul preuniversitar privat” este iscălit de prof. Aura Codruța Danielescu.

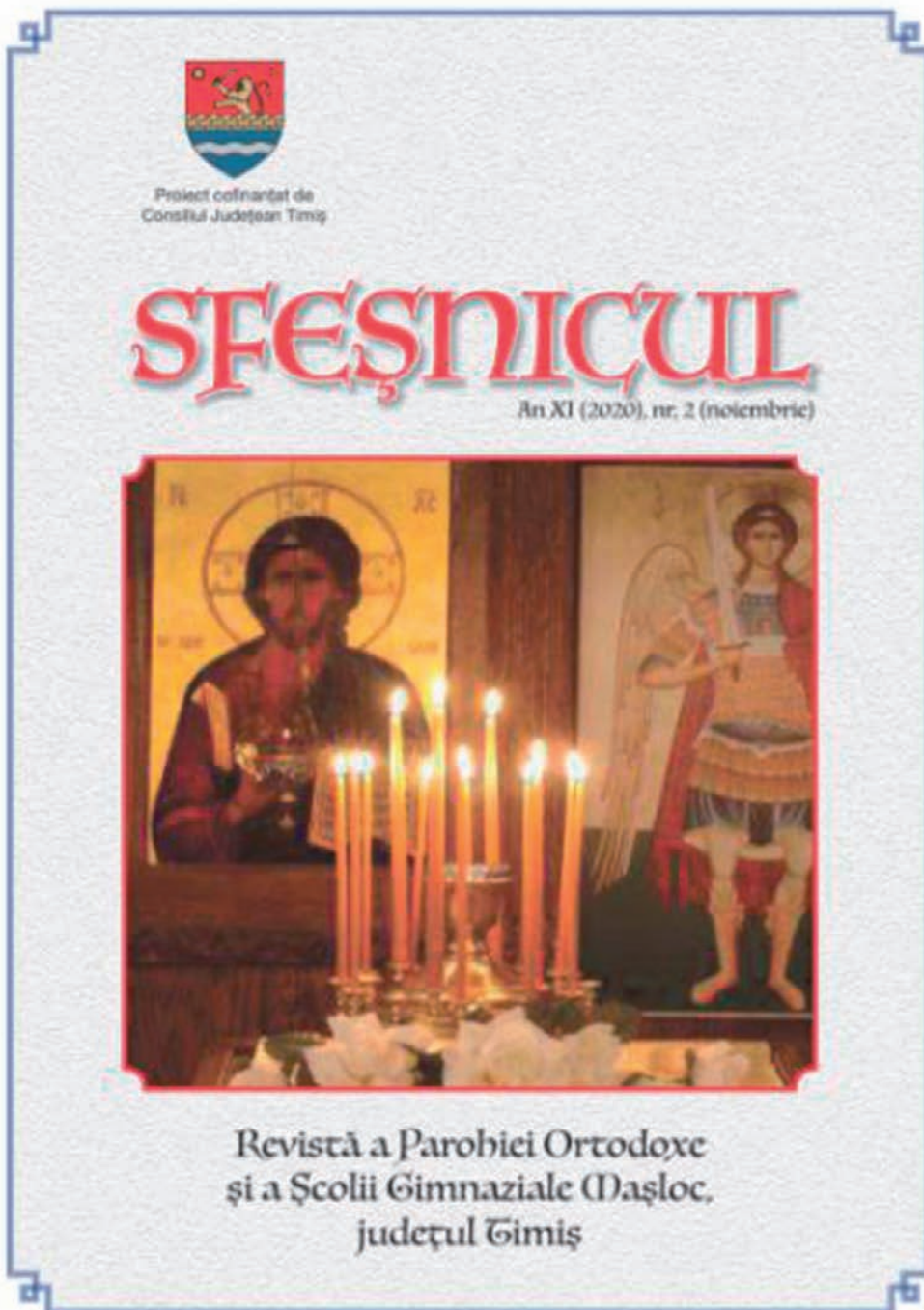
Ne-au reținut atenția două documentare realizate de Alina Sorina Spineanu, „Străvechea tradiție a colindatului” și de prof. Vandana Cotoc, „Izvoare documentare care atestă localitatea Mașloc”. Din cel de-al doilea articol aflăm că localitatea este menționată documentar din anul 1326 și că a fost locuită în toate perioadele istorice din trecutul Banatului. În vremea stăpânirii habsburgice, satul a fost colonizat cu etnici germani care au botezat așezarea cu un nou nume „Bumenthal”, adică „Satul florilor”.

Tot din cuprinsul revistei aum remarcat un studiu de specialitate realizat de prof. Marina Pavlovici Pătruț, „Cadrul

conceptual, stadiul actual și tendințe privind educația copiilor cu cerințe educative speciale” în care autorul tratează pluridisciplinar stituația educației speciale.

Prof. Livia Ghighlicea printr-o prezentare de carte îmbie pe cei mai mici cititori ai publicației în cuprinsul unei cărți fascinante: Cartea cu Apolodor a lui Gellu Naum. Tot în acest număr se mai refălesc incursiuni religioase și misionare creștine, creații personale ale elevilor (eseu, biografii a unor sfinți), știri ș. a..

Revista poate fi consultată la Parohia Ortodoxă din Mașoc și la Școala Gimnazială din localitate.

AGENDA ÎNALTPREASFINȚITULUI PĂRINTE MITROPOLIT IOAN AL BANATULUI

2 noiembrie

A primit pe preotul Caius Andrașoni, de la parohia Ghiroda Veche, din protopopiatul Timișoara II.

4 noiembrie

A săvârșit slujba de înmormântare a ieromonahului Varlaam Almăjanu, la mănăstirea Partoș, din protopopiatul Deta.

8 noiembrie

În după-amiaza zilei a săvârșit slujba de sfințire a crucii celei noi ce va străjui pe turla biserici, din parohia Berecua, protopopiatul Deta.

22 noiembrie

A participat la Sfânta Liturghie în catedrala episcopală sârbă din Timișoara, unde la final a săvârșit slujba de pomenire pentru Preafericirea Sa, Irineu, Patriarhul Biserici Ortodoxe Sârbe trecut la Domnul.

În după-amiaza zilei a făcut o vizită canonică la parohia Periam, unde a săvârșit slujba de sfințire a crucilor ce vor fi așezate pe biserica parohială.

23 noiembrie

A primit pe doamna Liliana Oneț, prefectul județului Timiș.

24 noiembrie

A primit pe domnul Comisar Șef de Poliție, Paraschiv Nelu-Gabi, Inspector-Șef al Inspectoratului Teritorial al Poliției de Frontieră Timiș;

A primit pe domnul maior Sorin Staicu, comandantul comendurii Garnizoanei 18 Cercetare Supraveghere "Decebal" Timișoara;

A vizitat șantierul de la biserica mănăstirii "Izvorul Miron" – Românești, din protopopiatul Făget.

25 noiembrie

A primit pe domnul ing. Ion Miron, din Timișoara;

A primit pe doamna prof. Adela Panait, directorul Liceului Teologic Ortodox "Sf. Antim Ivireanul", din Timișoara;

A primit pe domnul avocat Daniel Ionașcu, din București.

26 noiembrie

A primit vizita Excelenței Sale, David Saranga, ambasadorul Statului Israel la București.

A consemnat preot MARIUS SFERCOCI
Inspector eparhial